

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
Чорноморський державний університет імені Петра Могили
Інститут державного управління
Кафедра державної служби

О. Н. Євтушенко

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Науково-методичні рекомендації до семінарських занять
(за кредитно-модульною системою)
для студентів спеціальності 8.150101 – «Державна служба»,
напряму 1501 – «Державне управління»,
спеціалізація – «Адміністративний менеджмент»,
«Правове забезпечення державного управління»,
«Кадровий менеджмент»

Випуск – 197

Миколаїв – 2012

УДК 35 (076)
ББК 67.99 (2) 1
Є 27

Рекомендовано до друку кафедрою державної служби ЧДУ ім. Петра Могили (протокол № 8 від 23.08.2012 р.) та вченою радою ЧДУ ім. Петра Могили (протокол № 1 від 30.08.2012 р.).

Рецензенти:

Іванов М. С. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології ЧДУ імені Петра Могили;

Шубін С. П. – доктор наук з державного управління, завідувач кафедри правознавства ННУ імені Василя Сухомлинського.

Є 27

Євтушенко О. Н. Державне управління : [науково-методичні рекомендації до семінарських занять з курсу «Державне управління» (за кредитно-модульною системою)] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – 136 с.

Науково-методичні рекомендації до семінарських занять з курсу «Державне управління» (за кредитно-модульною системою) містять теми лекцій з курсу «Державне управління», плани семінарських занять, плани практичних занять, проблеми для обговорення, питання для самодіагностики, творчі завдання, індивідуальні завдання, контрольні питання, практикум (завдання для самостійного виконання), вимоги до написання та тематику контрольних робіт, рефератів, наукових статей, приклади модульної контрольної роботи, тести з державного управління, контрольні питання до іспиту, список літератури.

Науково-методичні рекомендації мають на меті полегшити вивчення студентами курсу «Державне управління», активізувати самостійну роботу, допомогти глибокому оволодінню програмними матеріалами.

Призначено для студентів Інституту державного управління Чорноморського державного університету імені Петра Могили зі спеціальності 8.150101 – «Державна служба», напряму 1501 – «Державне управління», спеціалізації – «Адміністративний менеджмент», «Правове забезпечення державного управління», «Кадровий менеджмент».

УДК 35 (076)
ББК 67.99 (2) 1
Є 27

ЗМІСТ

Концепція викладання дисципліни «Державне управління».....	4
Опис навчальної дисципліни	7
Зміст навчальної дисципліни за модулями й темами	8
Тематичний план вивчення дисципліни	14
Плани лекційних занять	16
Теми семінарських занять з державного управління.....	32
Плани практичних занять.....	59
Ділова гра: «Public Relations у державній установі. Особливості організації роботи відділу зв'язків із громадськістю».....	63
Завдання для самостійної роботи	65
Самостійна робота за темами семінарських занять	67
Тематика контрольних робіт і рефератів із курсу «Державне управління»	70
Вимоги до контрольних робіт і рефератів.....	73
Тематика наукових статей із «Державного управління»	74
Вимоги до написання наукових статей.....	77
Контрольні запитання для самодіагностики	78
Самостійна робота для отримання додаткових балів.....	84
Питання до модульної контрольної роботи	89
Творчі завдання.....	92
Тестові завдання	94
Питання до іспиту.....	104
Література.....	109
Короткий словник базових термінів	120

КОНЦЕПЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ»

Дисципліна «Державне управління» відноситься до нормативних навчальних дисциплін освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю «Державна служба».

Дисципліна покликана сформувати в слухачів фундаментальні знання про управління як суспільне явище, як функцію держави, як систему з притаманною їй організаційною та функціональною структурою, як складний процес, до якого залучаються державні службовці. Виступаючи методологічною основою для дисциплін «Державна служба», «Організація діяльності державного службовця» та інших, що формують професійний рівень державних службовців, вона ґрунтується на знаннях про основні функції, політику держави в громадянському суспільстві, нормативно-законодавчій базі, які формуються через вивчення політології, права, економіки.

Мета дисципліни: оволодіти вмінням реалізувати цілі, завдання та функції держави на основі базових принципів державного управління та управлінських технологій.

Основні завдання дисципліни:

- засвоїти та відтворити на професійному рівні системні знання з державного управління;
- розрізняти типи організаційних структур управління та вміти використовувати знання про організаційну структуру державного управління України при реалізації державно-владних відносин у системі вертикальних і горизонтальних управлінських зв'язків;
- оволодіти методами державного управління та технологією управлінської діяльності;
- давати оцінку комплексу проблем державного управління;
- готувати і приймати управлінські рішення;
- відслідковувати та оцінювати тенденції державного управління; аналізувати і впорядковувати взаємозв'язки між органами державної влади, органами державної влади та органами місцевого самоврядування;
- пропонувати підходи до удосконалення організаційних структур управління;
- формувати «дерево цілей» державного управління;

- володіти способами забезпечення організованості управлінських процесів;
- оцінювати результативність і ефективність функціонування системи державного управління та її органів;
- уміти аналізувати, прогнозувати і планувати напрями діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Студент повинен знати:

- сутність багатофункціонального характеру державного управління та рамкові умови його здійснення;
- основні теорії та школи управління;
- типи структур управління, зміст управлінської діяльності, функції державного управління;
- технологію прийняття управлінських рішень, методи управлінського контролю, критерії оцінки ефективності державного управління;
- конституційні засади побудови структур державного управління в Україні;
- склад, статус і функції центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування;
- сутність реформування організаційних структур державного управління згідно з концепцією адміністративної та комунальної реформ в Україні;
- типи структур органу державної влади, вимоги до його побудови;
- онтологічні, гносеологічні елементи державного управління;
- зміст і завдання менеджменту в державному управлінні;
- сутність комунікаційного процесу, види комунікацій;
- психологічні аспекти в державному управлінні;
- сутність зв'язків із громадськістю в управлінській діяльності державного органу.

Студент повинен уміти:

- розрізняти типи структур управління, розмежовувати стадії управлінської діяльності, класифікувати функції державного управління за встановленою системою критеріїв;
- застосовувати методи управлінського контролю;
- оцінювати ефективність державного управління;
- використовувати процедури та види управлінських технологій, готувати управлінські рішення;
- проводити аналіз відхилень від норм під кутом контролю;

- уміти використовувати знання про статус і функції органів державної влади та органів місцевого самоврядування при реалізації державно-службових відносин у системі горизонтальних та вертикальних управлінських зв'язків;
- використовувати знання про сутність реформування організаційних структур управління при здійсненні службових обов'язків у сфері вдосконалення форм і методів їх взаємодії;
- використовувати методи менеджменту, основні прийоми стратегічного та ситуаційного управління;
- використовувати різні види комунікацій, моделювати комунікаційний процес для відповідного органу державної влади або органу місцевого самоврядування;
- працювати зі зверненнями громадян, використовувати прийоми та методи Public Relations.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3,75 Кількість кредитів за нац. шкалою – 2,5	Галузь знань <u>8.150000 – «Державне управління»</u> (шифр і назва) Напрямок підготовки <u>1501 «Державне управління»</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>8.150101 – «Державна служба»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 135		1-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента – 12	Кваліфікації <u>2419.3 – спеціаліст державної служби</u> (код і назва кваліфікації) Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр державного управління	32 год	год
		Практичні, семінарські	
		18/4 год	год
		Лабораторні	
		год	год
		Самостійна робота	
		81 год	год
		Індивідуальні завдання: год	
		Вид контролю: іспит	

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА МОДУЛЯМИ Й ТЕМАМИ

Модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Змістовний модуль 1. Теорії державного управління

Тема 1.1. Державне управління – системне суспільне явище

Управління як суспільне явище: поняття управління, його багатогранність. Системи, в яких здійснюється управління, управління як явище штучної природи, сфера інтелектуальної та практичної діяльності людей. Основні теорії (класична, людських відносин, мотивації, бюрократизації, загальна теорія систем) та школи (американська, європейська, японська) управління. Сутність, зміст та специфіка державного управління. Принципи державного управління.

Тема 1.2. Державна влада та державне управління

Державне управління як діяльність виконавчо-розпорядчого характеру. Сутність та об'єктивні детермінанти змісту виконавчо-розпорядчої діяльності. Державна влада як атрибут державно-владного механізму. Суб'єктивний фактор у державно-владному механізмі. Демократія і бюрократія в державному управлінні. Об'єкти управлінської діяльності виконавчої влади, їх властивості, основні рівні, видові групи.

Принцип поділу влади і його роль у створенні ефективної моделі державного управління: іноземний досвід і українська практика. Державна влада і місцеве самоврядування: моделі взаємодії.

Тема 1.3. Цілі та функціональна структура державного управління

Цілі державного управління – продукт свідомості, суб'єктивний вираз об'єктивного. Види цілей державного управління, їх класифікація. Ієрархія цілей у державному управлінні. Формування «дерева цілей» державного управління. Юридичне та ресурсне забезпечення цілей державного управління. Поняття і види функцій державного управління, їх класифікація. Функціональна структура державного управління: сутність та умови побудови. Типові моделі управлінських функцій для різних ланок державного управління. Юридичне оформлення та закріплення функцій державного управління.

Тема 1.4. Організаційна структура державного управління

Сутнісні характеристики (рисні) організаційної структури державного управління. Елементи організаційної структури державного

управління. Унітарна та федеративна організація державного управління. Основи побудови організаційної структури державного управління. Фактори, що визначають побудову організаційної структури управління. Типи організаційних структур державного управління.

Тема 1.5. Сутність і зміст управлінської діяльності

Поняття управлінської діяльності. Загальні риси управлінської діяльності. Форми управлінської діяльності. Методи управлінської діяльності: морально-етичні, економічні, адміністративні. Психологічні аспекти в управлінській діяльності. Стадії управлінської діяльності. Управлінські технології: поняття та види.

Тема 1.6. Підготовка та прийняття рішень у державному управлінні

Поняття та суть управлінського рішення. Типи управлінських рішень. Суб'єкти підготовки рішень. Поняття оптимального управлінського рішення та його вибір. Лобізм при прийнятті управлінських рішень. Етапи та механізми реалізації прийнятих рішень. Процес підготовки управлінського рішення. Технологія процедури прийняття рішень у державному управлінні.

Тема 1.7. Законність та відповідальність у державному управлінні

Зміст законності в державному управлінні. Забезпечення законності в державному управлінні. Побудова державної влади по вертикалі та горизонталі як основа забезпечення законності в державному управлінні. Судова влада – структура забезпечення законності. Співвідношення законності, правопорядку, раціональності в державному управлінні. Контрольні механізми в забезпеченні законності. Дисципліна в забезпеченні законності: поняття, інституціональний і фактичний зміст. Відповідальність у забезпеченні законності: види і процедури забезпечення.

Тема 1.8. Контроль у державному управлінні

Поняття контролю в державному управлінні. Загальні та специфічні риси контролю. Види контролю: зовнішній і внутрішній контроль. Контроль, інституціонізований за гілками державної влади: парламентський, у системі виконавчої влади, судовий, конституційний. Президентський контроль. Об'єкти, завдання, характер, види та структурно-організаційна форма контролю в системі виконавчої влади. Громадянський контроль: поняття, цілі, об'єкти, форми, суб'єкти, структура. Функції структур громадянського контролю за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Тема 1.9. Ефективність державного управління

Загальна соціальна ефективність державного управління: поняття, критерії. Ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління. Спеціальні критерії ефективності організації та ефективності об'єкта державного управління. Ефективність діяльності державних органів і посадових осіб: поняття, критерії. Об'єкти порівнянь в оцінці ефективності державного управління. Роль звітності державних органів і посадових осіб, референдумів, узагальнення суспільної думки, засобів масової інформації в оцінці ефективності державного управління.

Модуль 2. СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Змістовний модуль 2. Органи державної влади та місцевого самоврядування України

Тема 2.1. Конституційні засади побудови структур державної влади в Україні

Конституція України про гілки влади в Україні. Верховна Рада України та державне управління. Функції Верховної Ради України у сфері державного управління. Повноваження Верховної Ради щодо формування структур виконавчої влади. Інститут президентства та державне управління. Президент України, його функції та повноваження в державному управлінні. Законодавчі засади виконавчої влади в Україні.

Тема 2.2. Система органів виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки

Єдина система органів виконавчої влади. Основні ланки виконавчої вертикалі. Динамізм структури органів виконавчої влади. Управлінські зв'язки та управлінські відносини в системі органів виконавчої влади. Взаємодія органів виконавчої влади з Президентом України, Верховною Радою України та органами місцевого самоврядування.

Тема 2.3. Центральні органи виконавчої влади: права, компетенція, функції.

Кабінет Міністрів України: структура і компетенція. Відносини Кабінету Міністрів України з Верховною Радою України і Президентом України. Прем'єр Міністр України: повноваження, компетенція. Секретаріат Кабінету Міністрів, його роль у забезпеченні діяльності Кабінету Міністрів України. Міністерства України та їх повноваження. Склад міністерств України та їх функції. Державні Комітети України

та інші центральні органи виконавчої влади. Склад державних комітетів України. Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом. Урядові органи державного управління.

Тема 2.4. Територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції

Централізація та децентралізація в структурній організації державного управління. Місцеві (територіальні) органи (підрозділи) міністерств у виконавчій вертикалі. Їх функції та відносини з місцевими державними адміністраціями. Місцеві (територіальні) органи (підрозділи) державних комітетів та інших центральних органів виконавчої влади, їх типи, функції та взаємовідносини з місцевими державними адміністраціями.

Тема 2.5. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління

Основні завдання, принципи діяльності, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій. Структура місцевих державних адміністрацій. Повноваження місцевих державних адміністрацій. Реалізація управлінських функцій в роботі місцевих державних адміністрацій. Відносини місцевих державних адміністрацій в системі вертикальних і горизонтальних зв'язків: відносини з Президентом України, відносини з Кабінетом Міністрів України, відносини з міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади. Відносини між обласними і районними державними адміністраціями.

Тема 2.6. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні

Поняття місцевого самоврядування. Територіальна громада як суб'єкт і основний носій функцій у системі місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування в Україні. Представницькі органи місцевого самоврядування. Виконавчі органи Рад. Головні посадові особи територіальних громад. Власні та делеговані повноваження органів місцевого самоврядування. Правовий статус органів місцевого самоврядування в системі державного управління.

Тема 2.7. Реформування організаційної структури державного управління в Україні

Напрями вдосконалення системи державного управління з урахуванням світового досвіду. Реформування організаційних структур державного управління в Концепції адміністративної реформи в Україні. Концептуальні засади реформування місцевих органів виконавчої влади та напрями муніципальної (комунальної) реформи.

Змістовний модуль 3. Основи внутрішньої організації державного органу та менеджменту

Тема 3.1. Організаційна структура державного органу

Державний орган як елемент організаційної структури державного управління. Поняття організаційної структури органу державної влади. Види структур органу державної влади. Вимоги до побудови органу державної влади. Фактори, що визначають структуру органу. Організаційно-правова (нормативна) форма реалізації органу державної влади. Керівна ланка, структурні підрозділи, посада в структурі органу державної влади. Типові структури органів державної влади.

Тема 3.2. Внутрішня організація державного органу

Поняття внутрішньої організації функціонування органу державної влади. Онтологічна та гносеологічна структура механізмів державного управління та їх реалізація в організації діяльності органу державної влади. Системний підхід в організації фундаментальних процесів управління суб'єкта управління. Форми організації органу державної влади. Система керівництва як складова форма організації органу державної влади. Організація органу державної влади як процес, його основні елементи. Функції, що забезпечують функціонування суб'єкта управління (органу): розподіл цілей, завдань, прав, обов'язків, планування роботи, підготовка актів та інформаційних матеріалів, контроль і перевірка виконання, організація інформаційно-комунікативних зв'язків, системи мотивацій, розвиток кадрів.

Тема 3.3. Менеджмент державного органу

Менеджмент організації: суть та роль у державному управлінні. Адміністративні системи менеджменту. Менеджмент як цілеспрямоване управління в державному органі. Ознаки менеджменту як типу управління. Функції менеджменту. Методи менеджменту. Основні змінні організації державного органу, які вимагають уваги адміністративного менеджменту.

Тема 3.4. Стратегічне та ситуаційне управління

Поняття стратегічного управління. Суть та основні складові стратегічного управління. Стратегія та процес її розробки. Стратегічне планування. Принципи стратегічного управління.

Ситуаційне управління: поняття та особливості. Основні вимоги до ситуаційного управління. Принципи ситуаційного управління.

Тема 3.5. Функціональний аналіз і контролінг у діяльності державного органу

Мета та основні завдання функціонального обстеження. Організація роботи з проведення функціонального обстеження. Функціональне обстеження апарату центрального органу виконавчої влади. Функціональне обстеження апарату місцевих державних адміністрацій і їх структурних підрозділів. Підсумки функціонального обстеження, інформаційне забезпечення функціонального обстеження.

Сутність і завдання контролінгу в діяльності органу державної влади.

Організація проведення контролінгу. Методи контролінгу. Використання результатів контролінгу для вдосконалення управління.

Тема 3.6. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації державного управління

Поняття і загальна характеристика комунікацій. Інформаційно-комунікаційні потоки в структурі державного управління. Види комунікацій, їх класифікація за основними зв'язками. Комунікаційний процес: його основні етапи. Інформатори та приймачі в комунікаційному процесі організації державного управління. Організаційний і правовий аспект комунікацій в організації державного управління.

Тема 3.7. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності державного органу

Громадянин у системі державного управління. Public Relations як управлінська діяльність та вид зовнішніх комунікативних зв'язків державного органу. Методи Public Relations. Основні групи дій при здійсненні Public Relations. Форми організації Public Relations у державній установі. Функції відділів зв'язків з громадськістю при органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Public Relations і засоби масової інформації.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Теми	Всього годин	З них			
			аудиторні		позааудиторні	
			Лекції (год)	Семінарські (год)	Практична робота (год)	Самостійна робота (год)
МОДУЛЬ 1. Основи теорії державного управління (1 заліковий кредит)						
1.1	Державне управління – системне суспільне явище		2			3
1.2	Державна влада та державне управління		2			
1.3	Цілі та функціональна структура державного управління		2	2		3
1.4	Організаційна структура державного управління		2			3
1.5	Сутність і зміст управлінської діяльності			1		3
1.6	Підготовка та прийняття рішень у державному управлінні		2	1		3
1.7	Законність та відповідальність у державному управлінні			1		3
1.8	Контроль у державному управлінні		2	1		3
1.9	Ефективність державного управління		2			3
	Реферат					
Разом за модуль I			14	6		27
Модуль2. Система органів державної влади та місцевого самоврядування України (1 заліковий кредит)						
2.1	Конституційні засади побудови структур державної влади в Україні		2	2		3
2.2	Система органів виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки		2			4
2.3	Центральні органи виконавчої влади: права, компетенція, функції			2		4
2.4	Територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції					4

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

2.5	Місцеві державні адміністрації в системі державного управління		2			3
2.6.	Місцеве самоврядування та його особлива роль в державному управлінні		2	2		3
2.7	Реформування організаційної структури державного управління в Україні					4
	Модульна контрольна робота					2
Разом за модуль 2			8	6		27
Модуль 3. Основи внутрішньої організації державного органу та менеджменту (1 заліковий кредит)						
3.1	Організаційна структура державного органу		2	1		3
3.2	Внутрішня організація державного органу		2	1		3
3.3	Менеджмент державного органу		2			4
3.4	Стратегічне та ситуаційне управління		2	2		3
3.5	Функціональний аналіз і контролінг у діяльності державного органу		2			4
3.6	Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації державного управління			2		4
3.7	Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності державного органу					4
	Ділова гра				4	
	Модульна контрольна робота					2
Разом за модуль 3			10	6	4	27
Разом годин з курсу		135	32	18	4	81

ПЛАНІ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Тема 1.1. Державне управління – системне суспільне явище (2 год)

План лекції

1. Поняття управління. Управління як суспільне явище.
2. Принципи державного управління.
3. Основні теорії та школи управління.

Література

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций. – М. : Юрид. лит. 2010. – 400 с.
2. Державне управління: теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 432 с.
3. Державне управління, державна служба і місцеве самоврядування : монографія ; за заг. ред. проф. О. Ю. Оболенського. – Хмельницький : Поділля, 1999. – 570 с.
4. Державне управління : теорія і практика ; за заг. ред. проф. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
5. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
6. Гладун З. Поняття і зміст державного управління: адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.
7. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне ; пер. з франц. В. Шовкуна. – К. : Вид-во Основи, 1993. – 165 с.
8. Локк Дж. О государственном правлении // Локк Д. Избранные филос. произведения : в 2-т. – Т. 2. – М. : Соцэкгиз. 1960. – 734 с.
9. Малиновський В. Я. Державне управління: [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
10. Нижник П. Системний підхід в організації державного управління : [навч. посібник] / Нижник П., Машков О. ; за заг. ред. Н. Р. Нижник. – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 160 с.
11. Райт Г. Державне управління : пер. с англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик / Г. Райт. – К. : Основи, 1994. – 191 с.

12. Теоретико-методологічні основи державного управління : [навчальний посібник] / [О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, Г. В. Коваль, С. П. Тимофєєв, В. С. Фуртатов]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268 с.

Тема 1.2. Державна влада та державне управління (2 год)

План лекції

1. Державна влада як складова державно-владного механізму.
2. Особливості поняття «державне управління»
3. Принцип поділу влади і його роль у створенні ефективної моделі державного управління: іноземний досвід і українська практика.
4. Державна влада і місцеве самоврядування: моделі взаємодії.

Література

1. Гладун З. Поняття і зміст державного управління: адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.
2. Гоббс Т. Левиафан, или материя, форма и власть государства, церковного и гражданского / Т. Гоббс // Избранные произведения в 2-х томах. – Т. 2. Пер. с англ. А. Гутермана ; ред. изд., авт. вступ. ст. и примеч. Е. М. Вейцман. – М. : Мысль, 1965. – 583 с.
3. Державне управління: теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.
4. Державне управління: Навч. посіб./ За ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
5. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація : [монографія] ; кол. авт. ; відповід. ред. проф. Н. Р. Нижник. – К. : Вид-во УАДУ, 1997. – 448 с.
6. Державне управління і місцеве самоврядування в Україні : [навчальний посібник] ; хрестоматія ; в 2 т. // В. І. Андріяш, О. М. Багмет, М. С. Іванов, О. Н. Євтушенко, Н. П. Підвашецька. – Т. 2. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 388 с. (Гриф МОН).
7. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства : [монографія] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во: ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 516 с.
8. Євтушенко О. Н. Принцип поділу влади та його вплив на формування демократичної моделі державної влади: зарубіжний досвід і Україна / О. Н. Євтушенко // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Т. 110. Вип. 97. Політологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2009. – С.89-94.

9. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі України: теоретичний аспект / О. Н. Євтушенко // Гілея (науковий вісник) : збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К., 2009. – Вип. 22. – С. 320-328.

10. Заєць А. П. Правова держава в контексті сучасного українського досвіду / А. П. Заєць. – К. : Парламентське видавництво, 1999. – 248 с.

11. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник]. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.

12. Тертичка В. Державна політика : аналіз та здійснення в Україні / В. Тертичка. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. – 750 с.

13. Фрицький Ю. О. Державна влада в Україні: становлення, організація, функціонування / Ю. О. Фрицький. – Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2006. – 360 с.

Тема 1.3. Цілі та функціональна структура державного управління (2 год)

План лекції

1. Цілі державного управління, їх ресурсне забезпечення.
2. Функції державного управління: поняття та види.
3. Функціональна структура державного управління

Література

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 2-е изд. доп. – М. : Омега-Л, 2004. – 584 с.

2. Гладун З. Поняття і зміст державного управління: адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.

3. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне. – К. : Основи, 1993.

4. Державне управління: теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.

5. Державне управління : [навч. посіб.] / за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

6. Державне управління : [слов.-довід.] ; уклад. : В. Д. Бакуменко (кер. творч. кол.), Д. О. Безносенко, І. М. Варзар, В. М. Князев, С. О. Кравченко, Л. Г. Штика ; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.

7. Державне управління : філософські, світоглядні та методологічні проблеми : [монографія] ; кол. авт. ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. М. Князева. – К. : Вид-во НАДУ ; Міленіум, 2003. – 320 с.

8. Локк Дж. О государственном правлении // Дж. Локк. Избранные филос. произведения : в 2 т. – Т. 2. – М. : Соцэкгиз. 1960. – 734 с.

9. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.

10. Мартиненко В. М. Державне управління : шлях до нової парадигми (теорія та методологія) : [монографія] / В. М. Мартиненко. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ Магістр, 2003. – 220 с.

11. Одінцова Г. С. Теорія та історія державного управління : [навч. посіб.] / Г. С. Одінцова, В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова та ін. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 288 с.

12. Райт Г. Державне управління : пер. с англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик / Г. Райт. – К. : Основи, 1994. – 191 с.

13. Теоретико-методологічні основи державного управління : [навчальний посібник] / [О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, Г. В. Коваль, С. П. Тимофєєв, В. С. Фуртатов]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268 с.

Тема 1.4. Організаційна структура державного управління (2 год)

План лекції

1. Характеристики організаційної структури державного управління.
2. Унітарна та федеративна організація державного управління.
3. Основи побудови організаційної структури державного управління.

Література

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : Курс лекций. – 2-е изд. доп. – М. : Омега-Л, 2004. – 584 с.

2. Гладун З. Поняття і зміст державного управління : адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.

3. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне. – К.: Основи, 1993.

4. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

5. Державне управління : [слов.-довід.] / уклад. : В. Д. Бакуменко (кер. творч. кол.), Д. О. Безносенко С. О. Кравченко, Л. Г. Штика ; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка, І. М. Варзар, В. М. Князєв. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.

6. Державне управління : теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.

7. Дзвінчук Д. І. Менеджмент організацій : конспект лекцій / Д. І. Дзвінчук, В. І. Малімон, В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 272 с.

8. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства : [монографія] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во: ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 516 с.

9. Локк Дж. О государственном правлении // Локк Д. Избранные филос. произведения. В 2т. – Т. 2. – М. : Соцэкгиз. 1960. – 734 с.

10. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. – Вид.2-ге, доп.та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.

11. Мартиненко В.М. Державне управління : шлях до нової парадигми (теорія та методологія) : Монографія. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ Магістр, 2003. – 220 с.

12. Райт Г. Державне управління : пер. с англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик. – К. : Основи, 1994. – 191 с.

13. Соціально-економічний стан України : наслідки для народу та держави : національна доповідь ; за заг. ред. В. М. Гейця. – К. : НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.

Тема 1.6. Підготовка та прийняття рішень у державному управлінні (2 год)

План лекцій

1. Поняття та суть управлінського рішення.
2. Підготовка управлінського рішення.
3. Технологія прийняття управлінського рішення.

Література

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 2-е изд. доп. – М. : Омега-Л, 2004. – 584 с.

2. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень : проблеми теорії, методології, практики : [монографія] / В. Д. Бакуменко. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 320 с.

3. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

4. Державне управління: теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.

5. Гладун З. Поняття і зміст державного управління: адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.

6. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне. – К. : Основи, 1993.

7. Дзвінчук Д. І. Психологічні основи ефективного управління. [навч. посібник] / Д. І. Дзвінчук. – К. : Нічлава, 2000. – 278 с.

8. Дзвінчук Д. І. Менеджмент організацій : конспект лекцій / Д. І. Дзвінчук, В. І. Малімон, В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 272 с.

9. Локк Дж. О государственном правлении // Локк Д. Избранные филос. произведения ; в 2т. – Т. 2. – М. : Соцэкгиз. 1960. – 734 с.
10. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
11. Райт Г. Державне управління : пер. с англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик / Г. Райт. – К. : Основи, 1994. – 191 с.
12. Чиркин В. Е. Государственное управление : Элементарный курс / В. Е. Чиркин. – М. : Юрист, 2010. – 320 с.

Тема 1.8. Контроль в державному управлінні (2 год)

План лекцій

1. Поняття та види контролю в державному управлінні.
2. Контроль, інституціалізований за гілками влади.
3. Громадський контроль.

Література

1. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні / В. Б. Авер'янов / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Ін Юре, 1997. – 48 с.
2. Андрійко О. Ф. Державний контроль у сфері виконавчої влади. України / О. Ф. Андрійко. – К., 1999. – 45 с.
3. Андрійко О. Ф. Роль і тенденції розвитку державного контролю в сфері державного управління / О. Ф. Андрійко // Юрид. вісн. – 1994. – № 4. – С. 33-36.
4. Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні : [навч. посіб.] / В. М. Гаращук / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 1999.
5. Державне управління: теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.
6. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
7. Гладун З. Поняття і зміст державного управління: адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.
8. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне ; пер. з франц. В. Шовкуна. – К. : Вид-во Основи, 1993. – 165 с.
9. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
10. Райт Г. Державне управління : пер. с англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик / Г. Райт. – К. : Основи, 1994. – 191 с.

Тема 1.9. Ефективність державного управління

План лекції

1. Загальна соціальна ефективність державного управління.
2. Ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління.
3. Ефективність діяльності органів і посадових осіб.
4. Економічна оцінка ефективності органу державної влади.

Література

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 2-е изд. доп. – М. : Омега – Л, 2004. – 584 с.
2. Державне управління: теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.
3. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади : [навч. посібник] ; за ред. д.ю.н., проф. Нижник Н. Р., Олуйка В. М. – Львів, 2002. – 352 с.
4. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
5. Державне управління : філософські, світоглядні та методологічні проблеми: [монографія] ; кол. авт. ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. М. Князева. – К. : Вид-во НАДУ; Міленіум, 2003. – 320 с.
6. Гладун З. Поняття і зміст державного управління: адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.
7. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне ; пер. з франц. В. Шовкуна. – К. : Вид-во Основи, 1993. – 165 с.
8. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
9. Райт Г. Державне управління : пер. с англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик / Г. Райт. – К. : Основи, 1994. – 191 с.
10. Теоретико-методологічні основи державного управління : [навчальний посібник] / [О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, Г. В. Коваль, С. П. Тимофєєв, В. С. Фуртатов]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268 с.

Модуль 2. СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Тема 2.1. Конституційні засади побудови структур державної влади в Україні

План лекції

1. Конституція України про гілки влади в Україні.
2. Верховна Рада та державне управління.
3. Інститут Президента та державне управління.

Література

1. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні / В. Б. Авер'янов / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Ін Юре, 1997. – 48 с.
2. Державне управління в Україні : централізація і децентралізація : [монографія] / кол. авт. ; відпов. ред. проф. Н. Р. Нижник. – К. : УАДУ при Президентові України, 1997.
3. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
4. Державне управління : філософські, світоглядні та методологічні проблеми : [монографія] / кол. авт. ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. М. Князева. – К. : Вид-во НАДУ ; Міленіум, 2003. – 320 с.
5. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства : [монографія] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во: ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 516 с.
6. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 07.10.2010 р. (із змінами).
7. Конституція України (за редакцією від 2010 р.). – Х. : Веста : Вид-во «Ранок». – 2010.
8. Кравченко В. В. Конституційне право України : [навч. посіб.] / В. В. Кравченко. – К. : Атіка, 2000.
9. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – 578 с.
10. Мартиненко В. М. Державне управління: шлях до нової парадигми (теорія та методологія) : [монографія] / В. М. Мартиненко. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ Магістр, 2003. – 220 с.

11. Одінцева Г. С. Теорія та історія державного управління : [навч. посіб.] / Г. С. Одінцева, В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова та ін. – К. : Видавничий дім Професіонал, 2008. – 288 с.

12. Райт Г. Державне управління : пер. с англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик / Г. Райт. – К. : Основи, 1994. – 191 с.

13. Указ Президента України від 5 квітня 2011 року № 352 (352/2011) (в редакції Указу від 29 листопада 2011 року № 1081/2011) «Про внесення змін до Указів Президента України від 2 квітня 2010 року № 504 та від 5 квітня 2011 року № 352».

Тема 2.2. Система органів виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки

План лекції

1. Єдина система органів виконавчої влади.
2. Управлінські зв'язки в системі органів виконавчої влади.

Література

1. Авер'янов В. Б. Виконавча влада: конституційні засади і шляхи реформування / В. Б. Авер'янов, О. Д. Крупчан. – Х., 2003

2. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

3. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства : [монографія] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во: ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 516 с.

4. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 07.10.2010 р. (із змінами).

5. Кравченко В. В. Конституційне право України : [навч. посіб.] / В. В. Кравченко. – К. : Атіка, 2000.

6. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – 578 с.

7. Органи виконавчої влади у системі поділу влади України // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2005. – Випуск 28. – С. 662-668.

8. Райт Г. Державне управління : пер. с англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик / Г. Райт. – К. : Основи, 1994. – 191 с.

9. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи. – К. : Орієнти. – 1998.

Тема 2.5. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління

План лекції

1. Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій.
2. Повноваження місцевих державних адміністрацій.
3. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.
4. Структура місцевих державних адміністрацій.

Література

1. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні / В. Б. Авер'янов. – К., 1997. – 48 с.
2. Державне управління : теорія і практика / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
3. Гладун З. Поняття і зміст державного управління: адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.
4. Голосніченко І. П. Адміністративне право України (основні категорії і поняття) / І. П. Голосніченко. – К, 1998. – 108 с.
5. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
6. Державне управління : теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002.
7. Євтушенко О. Взаємовідносини між державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування / О. Євтушенко, Г. Коваль // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., 2009. – Вип. 15. – С. 342-347.
8. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» (із змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21.
9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» // Вісн. – 1997.
10. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
11. Мартиненко В. М. Державне управління : шлях до нової парадигми (теорія та методологія) : [монографія] / В. М. Мартиненко. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ Магістр, 2003. – 220 с.
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження рекомендаційних переліків управлінь, відділів та інших структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій» від 01.08.2007, № 996.

13. Райт Г. Державне управління: Пер. с англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик / Г. Райт. – К. : Основи, 1994. – 191 с.

14. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи. – К. : Оріяни. – 1998.

Тема 2.6. Місцеве самоврядування та його особлива роль в державному управлінні

План лекції

1. Поняття та суть місцевого самоврядування. Територіальна громада як суб'єкт і основний носій функцій у системі місцевого самоврядування.

2. Теорії місцевого самоврядування.

3. Система місцевого самоврядування в Україні.

4. Правовий статус органів місцевого самоврядування.

Література

1. Андресюк Б. П. Місцеве самоврядування в сучасній Україні : проблеми і перспективи / Б. П. Андресюк. – К. : Стилос, 1997. – 223 с.

2. Батанов О. В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні / О. В. Батанов. – К., 2001.

3. Біленчук П. Д. Місцеве самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / П. Д. Біленчук – К. : Атіка, 2000.

4. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. - К.: Знання-Прес, 2003. – 343 с.

5. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства : [монографія] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 516 с.

6. Закон України від 21 травня 1997 р. «Про місцеве самоврядування в Україні» // Відомості Верховної Ради України. – 1997 – № 24. – Ст. 170.

7. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» (із змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21.

8. Закон України «Про всеукраїнський і місцеві референдуми» (3.07.1991 р.)

9. Кампо В. М. Місцеве самоврядування в Україні / В. М. Кампо. – К. : Ін Юре, 1997.

10. Корнієнко М. І. Місцеве самоврядування / М. І. Корнієнко. – К. : Демос, 1997.

11. Кравченко В. В. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні (основи муніципального права) : [навч. посібник] / В. В. Кравченко, М. В. Пітцик. – К. : Арарат-Центр, 2001. – 176 с.

12. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.

13. Місцеве самоврядування в Україні: історія, сучасність, перспективи розвитку. – К., 2000.

14. Місцеве самоврядування: світовий та український досвід / за ред. А. Ткачука. – К. : Заповіт, 1997. – 187 с.

15. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування. – К., 2002.

Модуль 3. Основи внутрішньої організації державного органу та менеджменту

Тема 3.1. Організаційна структура державного органу

План лекцій

1. Поняття організаційної структури органу державної влади.
2. Підходи та методи побудови організаційних структур органу державної влади.
3. Типові структури органів державної влади.

Література

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 2-е изд. доп. – М. : Омега-Л, 2004. – 584 с.
2. Андрушків Б. М. Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми : [підручник] / Б. М. Андрушків, О. Е. Кузьмін. – Тернопіль : Лілея, 1997.
3. Аппарат государственного управления: интересы и деятельность / отв. ред. Сиренко В. Ф. – К. : Наукова думка, 1993.
4. Воронкова В. Г. Менеджмент в державних організаціях / В. Г. Воронкова. – К. : Професіонал, 2006. – 256 с.
5. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
6. Державне управління : теорія і практика / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
7. Дзвінчук Д. І. Менеджмент організацій : конспект лекцій / Д. І. Дзвінчук, В. І. Малімон, В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 272 с.

8. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
9. Менеджмент организации : [учебное пособие] / Румянцева З. П., Соломатин Н. А., Акбердин Р. З. и др. – М. : Инфра-М, 1996.
10. Карлова О. А. Основы менеджменту : [навч. посібник] / О. А. Карлова. – Харків : ХНАМГ, 2008. – 314 с.
11. Менеджмент персоналу : [навч. посіб.] – Вид. 2-ге, без змін / В. М. Данилюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін. ; за заг ред. В. М. Данилюка, В. М. Пентюха. – К. : КНЕУ, 2006. – 398 с.
12. Організація державної служби: теорія та практика : [навчальний посібник, рекомендований Міністерством освіти і науки України для студентів] / [за загальною редакцією М. О. Багмета, М. С. Іванова, В. С. Фуртатова]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – 2007. – 244 с.

Тема 3.2. Внутрішня організація державного органу

План лекції

1. Поняття внутрішньої організації функціонування органу державної влади. Форми організації органу державної влади.
2. Організація органу державної влади як процес, його основні елементи.

Література

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 2-е изд. доп. – М. : Омега-Л, 2004. – 584 с.
2. Андрушків Б. М. Основы менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми : [підручник] / Б. М. Андрушків, О. Е. Кузьмін. – Тернопіль : Лілея, 1997.
3. Аппарат государственного управления: интересы и деятельность / отв. ред. Сиренко В. Ф. – К. : Наукова думка, 1993.
4. Воронкова В. Г. Менеджмент в державних організаціях / В. Г. Воронкова. – К. : Професіонал, 2006. – 256 с.
5. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
6. Державне управління : теорія і практика / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
7. Дзвінчук Д. І. Менеджмент організацій : конспект лекцій / Д. І. Дзвінчук, В. І. Малімон, В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 272 с.
8. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.

9. Менеджмент организации : [учебное пособие] / Румянцева З. П., Соломатин Н. А., Акбердин Р. З. и др. – М. : Инфра-М, 1996.
10. Карлова О. А. Основы менеджменту : [навч. посібник] / О. А. Карлова. – Харків : ХНАМГ, 2008. – 314 с.
11. Менеджмент персоналу : [навч. посіб.] – Вид. 2-ге, без змін / В. М. Данилюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін. ; за заг ред. В. М. Данилюка, В. М. Пентюха. – К. : КНЕУ, 2006. – 398 с.
12. Організація державної служби: теорія та практика : [навчальний посібник, рекомендований Міністерством освіти і науки України для студентів] / [за загальною редакцією М. О. Багмета, М. С. Іванова, В. С. Фуртатова]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – 2007. – 244 с.

Тема 3.3. Менеджмент державного органу

План лекції

1. Менеджмент організації: суть та роль в державному управлінні.
2. Ознаки менеджменту як типу управління. Функції та методи менеджменту.

Література

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 2-е изд. доп. – М. : Омега-Л, 2004. – 584 с.
2. Андрушків Б. М. Основы менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми : [підручник] / Б. М. Андрушків, О. Е. Кузьмін. – Тернопіль : Лілея, 1997.
3. Аппарат государственного управления: интересы и деятельность / отв. ред. Сиренко В. Ф. – К. : Наукова думка, 1993.
4. Воронкова В. Г. Менеджмент в державних організаціях / В. Г. Воронкова. – К. : Професіонал, 2006. – 256 с.
5. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
6. Державне управління : теорія і практика / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
7. Дзвінчук Д. І. Менеджмент організацій : конспект лекцій / Д. І. Дзвінчук, В. І. Малімон, В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 272 с.
8. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
9. Менеджмент организации : [учебное пособие] / Румянцева З. П., Соломатин Н. А., Акбердин Р. З. и др. – М. : Инфра-М, 1996.

10. Карлова О. А. Основи менеджменту : [навч. посібник] / О. А. Карлова. – Харків : ХНАМГ, 2008. – 314 с.
11. Менеджмент персоналу : [навч. посіб.] – Вид. 2-ге, без змін / В. М. Данилюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін. ; за заг ред. В. М. Данилюка, В. М. Пентюха. – К. : КНЕУ, 2006. – 398 с.
12. Організація державної служби: теорія та практика : [навчальний посібник, рекомендований Міністерством освіти і науки України для студентів] / [за загальною редакцією М. О. Багмета, М. С. Іванова, В. С. Фуртатова]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – 2007. – 244 с.

Тема 3.4. Стратегічне та ситуаційне управління.

План лекції

1. Поняття стратегічного управління та його основні складові.
2. Принципи стратегічного управління.
3. Ситуаційне управління: поняття та особливості.

Література

1. Ансофф Й. Стратегическое управление ; перевод с английского / Й. Ансофф. – М. : 1989. – 230 с.
2. Воронкова В. Г. Менеджмент в державних організаціях / В. Г. Воронкова. – К. : Професіонал, 2006. – 256 с.
3. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
4. Державне управління : теорія і практика / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
5. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : [монографія] / за ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 820 с.
6. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
7. Менеджмент организации : [учебное пособие] / Румянцева З. П., Соломатин Н. А., Акбердин Р. З. и др. – М. : Инфра-М, 1996.
8. Карлова О. А. Основи менеджменту : [навч. посібник] / О. А. Карлова. – Харків : ХНАМГ, 2008. – 314 с.
9. Менеджмент персоналу : [навч. посіб.] – Вид. 2-ге, без змін / В. М. Данилюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін. ; за заг ред. В. М. Данилюка, В. М. Пентюха. – К. : КНЕУ, 2006. – 398 с.
10. Організація державної служби: теорія та практика : [навчальний посібник, рекомендований Міністерством освіти і науки України для

студентів] / [за загальною редакцією М. О. Багмета, М. С. Іванова, В. С. Фуртатова]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – 2007. – 244 с.

Тема 3.5. Функціональний аналіз і контролінг у діяльності державного органу.

План лекції

1. Сутність функціонального аналізу діяльності органу державної влади.
2. Методика проведення функціонального аналізу.
3. Сутність, завдання та організація проведення контролінгу в діяльності органу державної влади.

Література

1. Аверьянов В. Б. Функции и организационная структура органа государственного управления / В. Б. Аверьянов. – К. : Наукова думка, 1979.
2. Андрушків Б. М. Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми : [підручник] / Андрушків Б. М., Кузьмін О. Е. – Тернопіль : Лілея, 1997. – 563 с.
3. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций. – 2-е изд. доп. – М. : Омега. – Л, 2004. – 584 с.
4. Державне управління: основи теорії історія і практика : [навчальний посібник] ; за заг. ред. П. І. Надолішнього, В. Д. Бакуменка. – Одеса : ОРІДУ НАДУ Магістр, 2009. – 394 с.
5. Державне управління : слов.-довід. / уклад. : В. Д. Бакуменко (кер. творч. кол.), Д. О. Безносенко, І. М. Варзар, В. М. Князев, С. О. Кравченко, Л. Г. Штика ; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.
6. Державне управління: теорія і практика ; за ред. Авер'янова В. Б. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 225 с.
7. Дегтяр А. О. Державно-управлінські рішення: інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення : [монографія] / А. О. Дегтяр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2004. – 224 с.
8. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид.2-ге, доп.та перероб. – К.: Атика, 2003. – 578 с.
9. Мильнер Б. З. Системный подход к организации управления / Б. З. Мильне, Л. И. Евенко, В. С. Рапопорт. – М., 1983.
10. Цветков В. В. Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект) / В. В. Цветков. – Х. : Вид-во «Право», 1996. – 164 с.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Семінарське заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію з попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів.

Завданнями семінарських занять є:

- поглиблення теоретичних знань, отриманих на лекціях;
- заохочення студентів до аналізу політичних подій, активної творчої роботи зі самостійного опрацювання рекомендованої літератури;
- вироблення в студентів умінь використовувати теоретичні політичні знання в практичній діяльності, на основі історико-правових знань прогнозувати суспільно-політичне життя в Україні;
- стимулювати в студентів прагнення на основі знання політичних систем минулого та сучасності вдосконалювати політичну культуру, розуміти значення державних інститутів у житті суспільства.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді, їх виступи, активність у дискусії, вміння формувати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться у відповідний журнал. Отримані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з цієї навчальної дисципліни.

Модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Тема 1. 3. Цілі та функціональна структура державного управління. Організаційна структура державного управління (2 год)

План семінарського заняття

1. Цілі державного управління – продукт свідомості, суб'єктивний вираз об'єктивного.
2. Види цілей державного управління, їх класифікація.
3. Поняття і види функцій державного управління, їх класифікація.
4. Типові моделі управлінських функцій для різних ланок державного управління.
5. Сутнісні характеристики (рисни) організаційної структури державного управління.
6. Унітарна та федеративна організація державного управління.
7. Типи організаційних структур державного управління.

Питання для самоконтролю

1. Як Ви вважаєте, що означає поняття «управлінський вплив» та в чому полягає його відміна від поняття «управління»?
2. Спробуйте розкрити зміст понять «державне регулювання» та «керівництво», їх відміну від державного управління.
3. Розкрийте, будь ласка, співвідношення понять «державне управління» та «виконавча влада».

Питання для повторення і роздуму

1. Визначте переваги і недоліки унітарної та федеративної організації державного управління.
2. Охарактеризуйте організацію державного управління в Україні.

Методичні рекомендації

1. Цілі державного управління – продукт свідомості, суб'єктивний вираз об'єктивного.

При відповіді на це питання показати, що систему державного управління складають такі елементи: цілі державного управління; функції, організаційна структура, форми, методи. Отже, першочерговою складовою процесу управління є висування цілей.

Охарактеризувати системоутворюючі моменти цього процесу:

- суспільні джерела виникнення і фіксування цілей державного управління;
- суб'єктивна сторона цілепокладання та відносність і відкритість, які вона викликає в процесі формулювання цілей державного управління;
- ієрархія цілей державного управління;
- побудова «дерева» цілей (визначити, які цілі є центральними, («стволом») «дерева»).

Поясніть, чим відрізняються два основних етапи розгортання цілей: цілепокладання і цілездійснення. А також які властивості мають цілі державного управління.

2. Види цілей державного управління, їх класифікація.

Класифікація (англ. *classification* походить від лат. *classis* – клас і *facio* – роблю) – система розподілення об'єктів (явищ) за класами (групами тощо) відповідно до визначених оцнак.

Охарактеризуйте цілі державного управління *за об'ємом; за результатами; за часом.*

Визначте основні види цілей державного управління, їх структуру *за джерелом виникнення й змістом.*

3. Поняття і види функцій державного управління, їх класифікація.

Розкриваючи це питання зверніть увагу на те, що функція управління – це реальний, силовий, цілеспрямований, організуючий і регулюючий вплив на кероване явище, відношення, стан. Саме через зміст функцій управління виражає сенс і характер дії, що направляє. Спосіб реалізації розкриває засоби (можливості) збереження або перетворення управлінських взаємозв'язків, закладені в цій функції. Дайте визначення *функції державного управління*.

Обґрунтуйте, що управлінські функції державних органів – це юридично виражені управляючі впливи окремих державних органів, які вони мають право і зобов'язані здійснювати по відношенню до певних об'єктів управління або компонентів певних структур.

Покажіть, на які види підрозділяються функції державного управління у зв'язку із специфікою їх параметрів.

4. Типові моделі управлінських функцій для різних ланок державного управління.

В зв'язку з цим, що набір функцій державного управління залежить від стану, структури і самокерованості управлінських суспільних процесів, охарактеризуйте **функціональну структуру державного управління**.

Покажіть, що кожна функція державного управління здійснюється через певний комплекс управлінських функцій державних органів, розчленованих за «вертикаллю» та «горизонталлю». Доведіть, що на характер і конфігурацію функціональної структури державного управління впливають такі обставини, як рівень самоуправління об'єктів управління; розвиток місцевого самоврядування, форма державного устрою, форма правління, рівні централізації й децентралізації, соціальна спрямованість держави.

5. Сутнісні характеристики (рисни) організаційної структури державного управління.

При розгляді цього питання зверніть увагу на те, що *організаційна структура державного управління* є державно-управлінською категорією, що характеризує відносини сукупності ланок апарату державного управління та організаційних зв'язків між ними, що виражають взаємодію і координацію елементів всередині системи.

Показати, що побудова організаційної структури державного управління, розміщення і взаємодія її елементів, вертикальні та горизонтальні зв'язки, форма зв'язків формуються під впливом як

зовнішніх, так і внутрішніх об'єктивних і суб'єктивних умов і факторів. Обов'язково дайте їх характеристику.

Зверніть увагу на те, що побудова організаційної структури здійснюється шляхом організаційного проектування, основою якого виступає стратегічний план, спрямований на досягнення цілей організації та реалізацію її місії. Саме тому треба охарактеризувати етапи організаційного проектування, яке здійснюється зверху вниз.

6. Унітарна та федеративна організація державного управління.

Розкриваючи це питання, покажіть, що організаційна структура державного управління будується залежно від форми державного устрою.

Назвіть ознаки, якими характеризується унітарна і федеративна держава.

7. Типи організаційних структур державного управління.

Залежно від характеру зв'язків між різними підрозділами організацій розрізняють такі типи організаційних структур: *лінійна; функціональна; лінійно-функціональна; штабна; програмно-цільова; матрична*. Охарактеризуйте переваги та недоліки вказаних структур.

Література

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. лит. 2010. – 400 с.
2. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація. – К., 1997. – 448 с.
3. Державне управління : слов.-довід. / уклад. : В. Д. Бакуменко (кер. творч. кол.), Д. О. Безносенко, І. М. Варзар, В. М. Князєв, С. О. Кравченко, Л. Г. Штика ; за заг. ред. В. М. Князєва, В. Д. Бакуменка. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.
4. Державне управління, державна служба і місцеве самоврядування : [монографія] / За заг. ред. проф. О. Ю. Оболенського. – Хмельницький : Поділля, 1999. – 570 с.
5. Державне управління: теорія і практика ; за заг. ред. проф. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
6. Дерещ В. Реординаційні відносини як окремий вид управлінських відносин між органами виконавчої влади / В. Дерещ // Право України. – 2005. – № 5. – С. 32-35.
7. Дзвінчук Д. І. Менеджмент організацій : конспект лекцій / Д. І. Дзвінчук, В. І. Малімон, В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 272 с.

8. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства : [монографія] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во: ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 516 с.

9. Малиновський В. Я. Побудова організаційних структур державного управління сучасної демократичної держави / В. Я. Малиновський // Вісник УАДУ. – 2000. – № 4. – С. 280-288.

10. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Луцьк : Вежа, 2000. – 558 с.

11. Мельник А. Ф. Державне управління : [навч. посібник] / Алла Федорівна Мельник (ред.). – 2 вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2004. – 344 с.

12. Реформування державного управління в Україні : проблеми і перспективи. – К. : Оріяни. – 1998.

13. Теоретико-методологічні основи державного управління : [навчальний посібник] / [О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, Г. В. Коваль, С. П. Тимофєєв, В. С. Фуртатов]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268 с.

Тема 1.5-1.6 Сутність і зміст управлінської діяльності. Підготовка та прийняття рішень в державному управлінні (2 год)

План семінарського заняття

1. Поняття управлінської діяльності. Загальні риси управлінської діяльності, форми управлінської діяльності.

2. Методи управлінської діяльності: морально-етичні, економічні, адміністративні.

3. Поняття та суть управлінського рішення. Типи управлінських рішень.

4. Процес підготовки управлінського рішення. Технологія процедури прийняття рішень у державному управлінні.

Запитання для дискусії та роздуму

1. Назвіть основні ознаки моделі державного управління перехідних суспільств.

2. Чим відрізняються американська, європейська і японська моделі управління?

3. Чому державне управління України виявилось нездатним забезпечити рішуче збалансоване реформування суспільства?

4. Наведіть приклади методів управлінської діяльності, які використовуються в Україні.

Методичні рекомендації

1. Поняття управлінської діяльності. Загальні риси управлінської діяльності, форми управлінської діяльності.

Управлінська діяльність – набір (сукупність) вироблених історичним досвідом, науковим пізнанням і талантом людей навичок, умінь, способів, засобів доцільних вчинків і дій людини у сфері управління. Визначте загальні риси управлінської діяльності та охарактеризуйте їх.

2. Методи управлінської діяльності: морально-етичні, економічні, адміністративні.

Розглядати це питання почнете з характеристики методів діяльності органів управління, що застосовуються на найважливіших стадіях управлінського процесу, та одержали назву *загальних*, а також тих, що застосовуються при виконанні окремих функцій або на окремих стадіях процесу управління і називаються *спеціальними*. Доведіть, що саме *переконання і примус* є універсальними методами державного управління.

Зробіть класифікацію методів управлінської діяльності за *аспектами впливу на інтереси і мотиви поведінки людини*. Охарактеризуйте морально-етичні, соціально-політичні, економічні та адміністративні методи управлінської діяльності.

3. Поняття та суть управлінського рішення. Типи управлінських рішень.

Дайте визначення, що таке управлінське рішення. Заповніть таблицю «Види управлінських рішень» згідно з визначеним критерієм.

Види управлінських рішень

Критерій розподілу	Види
за функціональним змістом	
за характером завдань, що вирішуються (сферою дій)	
за ієрархією управління	
за характером організації розробки	
за характером цілей	
за причинами виникнення	
за вихідними методами розробки	
за організаційним оформленням	

4. Процес підготовки управлінського рішення. Технологія процедури прийняття рішень у державному управлінні.

Вироблення рішення – це творчий процес вибору однієї або декількох альтернатив з безлічі можливих варіантів дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей.

Охарактеризуйте етапи і стадії прийняття управлінського рішення: *підготовки, прийняття і реалізації*.

Визначте методи, на яких базується технологія прийняття управлінських рішень.

Наведіть приклади використання: евристичних, колективних, кількісних методів.

Література

1. Адміністративне право України. Академічний курс : [підруч.] : у двох томах : Том 1. Загальна частина / ред. колегія : В. Б. Авер'янов (голова). – К. : Видавництво «Юридична думка», 2004. – 584 с.
2. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 2-е изд. доп. – М. : Омега-Л, 2004. – 584 с.
3. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : [монографія] / В. Д. Бакуменко. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 320 с.
4. Гладун З. Поняття і зміст державного управління: адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.
5. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне. – К. : Основи, 1993.
6. Державне управління : теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.
7. Дзвінчук Д. І. Психологічні основи ефективного управління. [навч. посібник] / Д. І. Дзвінчук. – К. : Нічлава, 2000. – 278 с.
8. Дзвінчук Д. І. Менеджмент організацій : конспект лекцій / Д. І. Дзвінчук, В. І. Малімон, В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 272 с.
9. Мельник А. Ф. Державне управління : [навч. посібник] / Алла Федорівна Мельник (ред.). – 2 вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2004. – 344 с.
10. Романенко С. В. Управлінське рішення як вид соціальної діяльності : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук за спеціальністю 22.00.07. – соціологія управління / С. В. Романенко. – Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2001. – 19 с.
11. Теоретико-методологічні основи державного управління : [навчальний посібник] / [О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, Г. В. Коваль, С. П. Тимофеев, В. С. Фуртатов]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268 с.

Тема 1.7-1.8. Законність та відповідальність в державному управлінні. Контроль в державному управлінні (2 год)

План семінарського заняття

1. Забезпечення законності в державному управлінні.
2. Контрольні механізми в забезпеченні законності.
3. Поняття контролю в державному управлінні. Принципи державного контролю. Види державного контролю.
4. Загальна характеристика Верховної Ради України як суб'єкта державного контролю.
5. Загальна характеристика Президента України як суб'єкта державного контролю.
6. Загальна характеристика органів виконавчої влади України як суб'єктів державного контролю.
7. Громадянський контроль: поняття, цілі, об'єкти, форми, суб'єкти, структура.

Питання для повторення і роздуму

1. Охарактеризуйте види контролю, які використовуються в Україні. Визначте його роль у державному управлінні.

Методичні рекомендації

1. Забезпечення законності в державному управлінні.

Розкриваючи це питання, покажіть, що під законністю в державному управлінні розуміють метод або режим діяльності державних органів і органів місцевого самоврядування. Також при відповіді на це питання треба визначити, яким властивостям законність повинна відповідати.

2. Контрольні механізми в забезпеченні законності.

Дати характеристику органам (судова влада, прокуратура, органи виконавчої влади), на які покладена зобов'язаність контролювати дотримання законності. У зв'язку з цим, що має місце місце спеціалізований зовнішній контроль за певними видами управлінської діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування. Назвіть і охарактеризуйте органи, на які він покладається.

Поясніть, що таке внутрішній контроль, який здійснюється в державних органах і органах місцевого самоврядування їх керівниками, а також виділеними з цією метою посадовими особами або підрозділами

(посади юрисконсульта, групи, сектори контролю). Чому цей вид контролю є недостатньо надійним.

3. Поняття контролю в державному управлінні. Принципи державного контролю. Види державного контролю.

При відповіді на це питання дайте визначення, що таке контроль в державному управлінні. Охарактеризуйте контрольну діяльність і елементи, з якої вона складається, такі як: характер і терміни контрольних заходів; залучення до контролю спеціалістів, представників громадськості; аналіз підсумків контролю, формування висновків і прийняття рішень; розробка заходів щодо виконання прийнятих рішень, вибір шляхів, форм, методів їх реалізації.

Назвіть принципи державного контролю.

Здійсніть класифікацію видів контролю:

- залежно від місця суб'єкта (що здійснює контроль) в системі державного управління;
- залежно від належності суб'єкта до державних або громадських структур;
- залежно від адміністративно-правової компетенції суб'єкта;
- залежно від управлінської стадії, на якій здійснюється контроль;
- залежно від призначення контролю.

4. Загальна характеристика Верховної Ради України як суб'єкта державного контролю.

Розкриваючи це питання, покажіть, що згідно з Конституцією України Верховна Рада здійснює законодавчий контроль за: виконанням державного бюджету (п. 4 ст. 85); діяльністю Кабінету Міністрів (п. 13 ст. 85, ст. 87, ст. 113); використанням наданих Україні від іноземних держав, банків, міжнародних фінансових організацій позик, не передбачених Державним бюджетом України (п. 14 ст. 85); додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина (п. 17 ст. 85, ст. 101).

Також при відповіді на це питання поясніть, що для реалізації контрольних повноважень Верховна Рада може використовувати *постійно діючі* (Рахункова палата і Уповноважений Верховної Ради з прав людини) і *тимчасово діючі* (тимчасові слідчі комісії) структури.

Крім того, контрольні повноваження Верховної Ради України з конкретних питань можуть визначатися й іншими нормативними

актами (охарактеризуйте ст. 42 Закону України «Про надзвичайний стан»).

5. Загальна характеристика Президента України як суб'єкта державного контролю.

У зв'язку з тим, що Президент України наділений правом контролю за додержанням законності в різних сферах функціонування виконавчо-розпорядчої системи держави, то він має право зупиняти дію актів Кабінету Міністрів України з одночасним зверненням до Конституційного суду, скасовувати акти Ради міністрів Автономної Республіки Крим (ст. 106, п. 15, 16). Президент є гарантом додержання Конституції України, забезпечення прав і свобод людини і громадянина (ст. 102 Конституції).

Також для здійснення контрольних функцій Президент може створювати необхідні дорадчі, консультативні та інші допоміжні органи та служби (п. 28 ст. 106 Конституції). З метою виконання законів і у межах своєї компетенції Президент України видає укази й розпорядження, які мають підзаконний характер і є обов'язковими для виконання на всій території України.

6. Загальна характеристика органів виконавчої влади України як суб'єктів державного контролю.

При відповіді на це питання зверніть увагу на те, що Кабінет Міністрів – вищий орган державної виконавчої влади (ст. 113 Конституції) реалізує свої контрольні повноваження в процесі:

1) реалізації програм економічного, соціального, культурного розвитку України в цілому та окремих її регіонів;

2) втілення в життя фінансової, цінової, грошової, кредитної, податкової політики; створення загальнодержавних та інших фондів; ліквідації наслідків стихійних лих і катастроф, проведення політики в галузі освіти, науки, культури, охорони природи, екологічної безпеки, природокористування;

3) вжиття необхідних заходів щодо забезпечення безпеки й обороноздатності України;

4) забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України і митної справи;

5) керівництва роботою міністерств, комітетів та інших органів державної виконавчої влади.

Результати контрольної діяльності Кабінету Міністрів висвітлюються в постановах і розпорядженнях, які він видає.

Що стосується місцевих органів державної виконавчої влади (державні адміністрації в областях, районах, містах Києві та Севастополі (ст. 118 Конституції), то їх контрольні повноваження закріплені в Положеннях про державні адміністрації.

7. Громадянський контроль: поняття, цілі, об'єкти, форми, суб'єкти, структура.

У зв'язку з цим, що суб'єктами громадського контролю є: громадські організації, трудові колективи, органи самоорганізації населення, збори громадян за місцем проживання, громадяни. Громадський контроль не має державно-владного змісту, тому рішення громадських організацій за результатами перевірок мають, як правило, рекомендаційний характер.

Охарактеризуйте загальні збори громадян за місцем проживання, які проводяться за необхідності, але не рідше одного разу на рік (ст. 4). Роботу профспілок, які здійснюють громадський контроль через свої комітети, різноманітні контрольні комісії, збори первинних організацій за виконанням колективних договорів, дотриманням санітарних умов і техніки безпеки на виробництві, вимог трудового законодавства, законодавчих і нормативних актів питань соціального захисту згідно із Законом України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» від 15.09.1999 р.

Основним методом громадського контролю є *перевірка виконання вимог чинного законодавства та прийнятих рішень*. За результатами перевірок на підставі складених при цьому протоколів та актів громадські організації інформують відповідні державні органи про виявленні порушення, вносять пропозиції щодо притягнення правопорушників до відповідальності тощо.

Література

1. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького / В. Б. Авер'янов. – К. : Ін Юре, 1997. – 48 с.
2. Андрійко О. Ф. Державний контроль у сфері виконавчої влади України / О. Ф. Андрійко. – К. : Видавничий Дім «Ін-Юре», 1999.
3. Андрійко О. Ф. Державний контроль в Україні / О. Ф. Андрійко. – К., 1999. – 48 с.
4. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – М., 1997.
5. Бачило И. Л. Функции органов управления / И. Л. Бачило. – М. : Юрид. лит., 1976. – 200 с.

6. Бессон Э. Бюджетный контроль во Франции и за границей: история и критическое исследование финансового контроля перво-степенных государств Европы ; пер. с франц. / Э. Бессон. – СПб, 1901.

7. Державне управління і місцеве самоврядування в Україні. Навчальний посібник : [хрестоматія] ; в 2 т. // В. І. Андріяш, О. М. Багмет, М. С. Іванов, О. Н. Євтушенко, Н. П. Підвашецька. – Т. 2. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 388 с. (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4 (18-Г-1022 від 03.11.2006)).

8. Євтушенко О. Н. Парламентський контроль за діяльністю президента України / О. Н. Євтушенко, Т. В. Настич // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., 2008. – Вип. 14. – С. 166-174.

9. Залюбовська І. К. Парламентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади як організаційно-правовий засіб забезпечення законності / І. К. Залюбовська // Актуальні проблеми держави і права : збірник наукових праць. – Випуск 12, 2001.

10. Конституція України 28.06.1996 р. // Відомості ВРУ. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

11. Околіта С. В. Законність у державному управлінні : філософський аспект / С. В. Околіта // Вісник УАДУ. – 1999. – № 1. – С. 319-330.

12. Орзіх М. П. Започаткування сучасного етапу конституційної реформи в Україні / М. П. Орзіх. – Одеса, 2003.

13. Старцев О. В. Актуальні проблеми юридичної відповідальності посадових осіб у сфері управлінської діяльності // Право України / О. В. Старцев. – 2000. – № 11. – С. 112-114.

14. Теоретико-методологічні основи державного управління : [навчальний посібник] / [О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, Г. В. Коваль, С. П. Тимофєєв, В. С. Фуртатов]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268 с.

Модуль 2. СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Тема 2.1. Конституційні засади побудови структур державної влади в Україні (2 год)

План семінарського заняття

1. Світова практика та Конституція України про гілки влади в Україні.

2. Верховна Рада України та державне управління.

3. Інститут президентства та державне управління.
4. Законодавчі засади виконавчої влади в Україні.

Питання для повторення і роздуму

1. Проаналізуйте взаємовідносини між гілками влади в Україні. Використайте для цього дані ЗМІ.

Методичні рекомендації

1. Світова практика та Конституція України про гілки влади в Україні.

Охарактеризуйте принципи, якими регулюються суспільні відносини в Україні.

Відповідно до ст. 6 Конституції державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Поясніть, як реалізується *принцип поділу влади* в Україні.

Наведіть приклади використання принципу поділу влади в інших країнах.

2. Верховна Рада України та державне управління.

Розглядаючи це питання, зверніть увагу, що Верховна Рада – парламент є єдиним органом законодавчої влади в Україні. Поясніть, яким чином Верховна Рада впливає на діяльність органів державної влади та органів місцевого.

Охарактеризуйте повноваження Верховної Ради у сфері державного управління відповідно до статті 85 Конституції України.

3. Інститут президентства та державне управління.

Термін «президент» (від лат. president) означає «той, що сидить спереду». Інститут президентства поширений більш ніж у 130 країнах, що входять до ООН. В Україні його було введено 5 липня 1991 р. Законом «Про застосування поста Президента Української РСР і внесення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР».

Характеризуючи інститут Президента, зверніть увагу, що в президентських республіках він є главою держави і главою виконавчої влади, в республіках парламентського типу – тільки главою держави, але не уряду, в республіках змішаного типу – тільки главою держави, але з великими юридичними і реальними повноваженнями щодо керівництва урядом.

Характеризуючи інститут Президента, зверніть увагу на те, що Президент України є главою держави і виступає від її імені. Охарактеризуйте основні напрямки діяльності Президента України як глави держави за ст. 106 Конституції України.

Розкажіть про повноваження Президента України, закріплені в Конституції.

При Президенті України функціонує Адміністрація Президента України. Назвіть основні завдання Адміністрації.

4. Законодавчі засади виконавчої влади в Україні.

Охарактеризуйте повноваження Кабінету Міністрів України згідно зі ст. 117 Конституції, яка надає правове підґрунтя такому напрямку діяльності Кабінету Міністрів, як видання нормативно-правових актів. Розкриваючи це питання, зверніть увагу на те, що існує спеціальна процедура підготовки правових актів Кабінету Міністрів, передбачена положенням про підготовку проектів постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України.

Література

1. Аверьянов В. Б. Организация государственного управления, структурно-функциональный аспект / В. Б. Аверьянов. – К., 1985. – 146 с.
2. Административное право Украины / под ред. проф. Ю. П. Битяка. – Харьков: Право, 2003. – 576 с.
3. Адміністративне право України. Академічний курс : [підруч.] : у двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія : В. Б. Авер'янов (голова). – К. : Видавництво «Юридична думка», 2004. – 584 с.
4. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – М., 1997.
5. Гладун З. Поняття і зміст державного управління: адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.
6. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне. – К. : Основи, 1993.
7. Державне управління: теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.
8. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К.: Знання-Прес, 2003. – 343 с.
9. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства : [монографія] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во: ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 516 с.
10. Мельник А. Ф. Державне управління : [навч. посібник] / Алла Федорівна Мельник (ред.). – 2 вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2004. – 344 с.

11. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.

Тема 2.3. Центральні органи виконавчої влади: права, компетенція, функції (2 год)

План семінарського заняття

1. Кабінет Міністрів України: структура і компетенція.
2. Прем'єр-міністр України: повноваження, компетенція.
3. Міністерства України та їх повноваження.
4. Державні Комітети України та інші центральні органи виконавчої влади.
5. Урядові органи державного управління.

Методичні рекомендації

1. Кабінет Міністрів України: структура і компетенція.

Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади (ст. 113).

При відповіді на це питання охарактеризуйте структурні ланки трьох організаційно-правових рівнів у системі органів виконавчої влади (вищий рівень – Кабінет Міністрів; центральний рівень – міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; місцевий, або територіальний рівень – органи виконавчої влади загальної компетенції).

Розкажіть про структуру Кабінету Міністрів України. Проаналізуйте сферу компетенції Кабінет Міністрів України згідно зі статтею 116 Конституції України.

2. Прем'єр-міністр України: повноваження, компетенція.

Охарактеризуйте повноваження Прем'єр-міністра України.

3. Міністерства України та їх повноваження.

Міністерство (від лат. *ministro*, що означає керую, служу) – центральний у державі орган виконавчої влади, який здійснює державне управління в певній галузі чи сфері життя. Охарактеризуйте основні завдання та повноваження міністерства як органу, що забезпечує формування та реалізує державну політику в одній чи декількох сферах (на прикладі одного з міністерств України).

4. Державні Комітети України та інші центральні органи виконавчої влади.

Урядові органи державного управління.

Центральні органи виконавчої влади утворюються для виконання окремих функцій із реалізації державної політики як служби, агентства, інспекції. Розкриваючи це питання, покажіть, коли центральний орган виконавчої влади утворюється як *служба*, коли як *агентство* і коли як *інспекція*.

Ким згідно із законодавством спрямовується та координується діяльність центральних органів виконавчої влади відповідно до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. Проаналізуйте їх основні завдання.

Література

1. Административное право Украины ; под ред. проф. Ю. П. Битяка. – Харьков : Право, 2003. – 576 с.
2. Адміністративне право України. Академічний курс : [підруч.] : у двох томах : Том 1. Загальна частина / ред. колегія : В. Б. Авер'янов (голова). – К. : Видавництво «Юридична думка», 2004. – 584 с.
3. Гладун З. Поняття і зміст державного управління: адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів, 1996. – 21 с.
4. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне. – К. : Основи, 1993.
5. Державне управління: теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.
6. Державне управління : Навч. посіб./ За ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
7. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. // Голос України – №65. – 09.04.2011.
8. Мельник А. Ф. Державне управління : [навч. посібник] / Алла Федорівна Мельник (ред.). – 2 вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2004. – 344 с.
9. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
10. Постанова Кабінету міністрів України від 25.05.2011 № 563 «Про затвердження «Типового положення про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади» // Офіційний вісник України. – 2011. – № 41.
11. Теоретико-методологічні основи державного управління : [навчальний посібник] / [О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, Г. В. Коваль, С. П. Тимофєєв, В. С. Фуртатов]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268 с.

Тема 2.6. Місцеве самоврядування та його особлива роль в державному управлінні (2 год)

План семінарського заняття

1. Поняття та суть місцевого самоврядування в Україні.
2. Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування».
3. Система місцевого самоврядування в Україні. Елементи системи місцевого самоврядування згідно із (ст. 5) Законом «Про місцеве самоврядування в Україні».
4. Представницькі органи, виконавчі органи, посадові особи місцевого самоврядування.
5. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.

Завдання

Проаналізуйте твердження та виявіть недоліки та суперечності.

1. *Місцеве самоврядування означає право і спроможність місцевих властей, в межах закону, здійснювати регулювання й управління суттєвою часткою державних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення.*

(офіційний переклад Європейської хартії).

2. *Місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи Добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища чи міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.*

(Конституція України, ч. 1, ст. 140).

3. *Місцеве самоврядування – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.*

(Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» ч. 1, ст. 2).

Додаткові питання для обговорення

1. Суб'єкти місцевого самоврядування в Україні.
2. Яка модель територіальної організації влади створена в Україні? Доведіть ваше твердження.

3. Охарактеризуйте ознаки, якими відрізняється місцеве самоврядування як один із різновидів публічної влади в суспільстві від державної влади.

Методичні рекомендації

1. Поняття та суть місцевого самоврядування в Україні.

Згідно із Конституцією (ст. 7) в Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування. Дайте визначення місцевого самоврядування згідно з Конституцією України. Коротко розкажіть історію становлення місцевого самоврядування в Україні. Назвіть основні критерії, які дозволяють відрізнити місцеве самоврядування від управління і місцевого управління.

Охарактеризуйте теорії організації місцевого самоврядування (державницьку, громадівську, муніципального дуалізму).

Дайте визначення понять «територіальна громада», «органи місцевого самоврядування», «Питання місцевого значення», «основні функції місцевого самоврядування».

2. Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування».

Почніть відповідь на це питання з характеристики Закону «Про місцеве самоврядування в Україні». Охарактеризуйте структуру Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Охарактеризуйте Закон України від 07.06.2001 р. «Про службу в органах місцевого самоврядування». Назвіть передбачені законом обмеження, пов'язані з прийняттям на службу в органи місцевого самоврядування.

3. Система місцевого самоврядування в Україні. Елементи системи місцевого самоврядування згідно із (ст. 5) Законом «Про місцеве самоврядування в Україні»

Згідно з Конституцією система самоврядування включає первинний рівень самоврядування – село, селище, місто і вторинний – район, область. Охарактеризуйте кожний рівень місцевого самоврядування. Доведіть, що головним осередком місцевого самоврядування є села, селища та міста.

Назвіть елементи системи місцевого самоврядування в Україні згідно із (ст. 5) Законом «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р.

4. Представницькі органи, виконавчі органи, посадові особи місцевого самоврядування.

При відповіді на це питання охарактеризуйте принципи організації виборів. Поясніть, яким чином відбуваються вибори посадових осіб місцевого самоврядування, порядок формування місцевих рад, порядок формування районної та обласної рад.

Проаналізуйте процес формування виконавчих органів місцевого самоврядування.

Дайте визначення понять «посада», «виборні посади», «сільський, селищний, міський голова».

5. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.

Наведіть приклади асоціації та інші форм добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування. Розкажіть про їх діяльність.

Література

1. Батанов О. В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні / О. В. Батанов. – К., 2001.

2. Біленчук П. Д. Місцеве самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / П. Д. Біленчук, В. В. Кравченко, М. В. Підмогильний. – К.: Атіка, 2000.

3. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства : [монографія] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 516 с.

4. Євтушенко О. Н. Роль принципу поділу влади у створенні ефективної моделі державного управління: іноземний досвід і українська практика / О. Н. Євтушенко // Гілея (науковий вісник): збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К., 2008. – Вип. 17. – С. 188-195.

5. Євтушенко О. Н. Демократизація державної влади і місцевого самоврядування на принципі субсидіарності: досвід Німеччини / О. Н. Євтушенко // Наукові праці : науково-методичний журнал. Т. 93. Вип. 80. Політичні науки. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2008. – С. 76-81.

6. Євтушенко О. Н. Принцип субсидіарності у взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування: досвід Франції / О. Н. Євтушенко // Гілея (науковий вісник) : збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К., 2009. – Вип. 18. – С. 321-329.

7. Закон України від 21 травня 1997 р. «Про місцеве самоврядування в Україні» // Відомості Верховної Ради України. – 1997 – № 24. – Ст. 170.

8. Кампо В. М. Місцеве самоврядування в Україні / В. М. Кампо. – К.: Ін Юре, 1997.

9. Конституція України 28.06.1996 р. // Відомості ВРУ. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

10. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.

11. Мельник А. Ф. Державне управління : [навч. посібник] / Алла Федорівна Мельник (ред.). – 2 вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2004. – 344с.

12. Місцеве самоврядування в Україні: [хрестоматія] / укладачі В. М. Ємельянов, О. Н. Євтушенко, Г. В. Коваль, С. П. Тимофеев. – Миколаїв : Видавництво ЧДУ ім. Петра могили, 2009. – Т. 1. – 220 с.

13. Місцеве самоврядування в Україні : [хрестоматія] / укладачі В. М. Ємельянов, О. Н. Євтушенко, Г. В. Коваль, С. П. Тимофеев. – Миколаїв : Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Т. 2. – 220 с.

Модуль 3. ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ОРГАНУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 3.1-3.2. Організаційна структура та внутрішня організація органу державної влади (2 год)

План семінарського заняття

1. Державний орган як елемент організаційної структури державного управління.
2. Види структур органу державної влади.
3. Типові структури органів державної влади.
4. Поняття внутрішньої організації функціонування органу державної влади.
5. Форми організації органу державної влади.

Питання для повторення і роздуму

1. Охарактеризуйте структуру органу державної влади (за власним вибором).

Методичні рекомендації

1. Державний орган як елемент організаційної структури державного управління.

Дайте визначення поняття організаційна структура державного органу. Розкажіть, які підходи та методи побудови організаційних структур органу державної влади

Опишіть вимоги, які ставляться до структури державного органу. Які завдання треба вирішити при створенні структури державного органу.

Зробіть класифікацію державних органів за такими критеріями:

- за територіальним масштабом діяльності;
- за способом утворення;
- в залежності від обсягу й характеру компетенції;
- за порядком вирішення підвідомчих питань.

2. Види структур органу державної влади.

Структура (від лат. structura) – будова, розташування, порядок) – сукупність стійких зв'язків об'єкта, забезпечуючи його цілісність, тожсамість самому собі, тобто збереження основних властивостей при різних зовнішніх і внутрішніх змінах.

У зв'язку з цим, що *структура управління* – це сукупність ланок і рівнів управління, їх сопідлеглість та взаємозв'язок. Дайте визначення таких понять, як «ланка управління», «рівень управління».

Обґрунтуйте, що важливим елементом структур управління є *внутрішні структурні зв'язки*. Покажіть, що в основі вертикальних зв'язків лежать відношення *детермінації*, тобто підпорядкованості, а горизонтальні зв'язки базуються на відношеннях *інтердепенції* (взаємозв'язку, взаємозалежності).

3. Типові структури органів державної влади.

Проаналізуйте існуючі в управлінській теорії два основних види організаційних структур (бюрократичні та адаптивні).

Доведіть, що до бюрократичних організаційних структур відносяться: *лінійна, функціональна та лінійно-функціональна*, а до адаптивних організаційних структур відносяться: *програмно-цільова, матрична, дивізійна*.

Покажіть, у чому різниця програмно-цільової структури управління від лінійно-функціональної структури.

Охарактеризуйте основні організаційні варіанти побудови програмно-цільових структур: *координаційну, проектну або продуктову та змішану*.

У зв'язку з цим, у сучасних умовах перерозподіл функцій між органами лінійно-функціональної і програмно-цільової структур приводить до виникнення *матричної схеми організаційної структури*. Докажіть, що матрична організаційна структура управління надійна і стійка при виконанні тих робіт, що встановлені і повторюються, як і

лінійно-функціональна схема, але в той же час має спеціальний механізм із координації функціональних і міжфункціональних зв'язків щодо досягнення цілей, що змінюються.

Покажіть на схемі, в яких ролях виступає керівник проекту або програми при матричній структурі.

4. Поняття внутрішньої організації функціонування органу державної влади.

При відповіді на це питання назвіть характеристики внутрішньої структури організації. Охарактеризуйте існуючі **підходи** (*класичний; біхевіоральний (поведінковий); ситуаційний; системний; системно-цільовий*) та **методи** (*досвідний, експертний, аналогій, нормативний, параметричний, технологічний, структуризації цілей, економіко-математичного моделювання, імітаційного моделювання*) побудови структури управління державним органом.

5. Форми організації органу державної влади.

Охарактеризуйте форми організації державного органу. Назвіть, які складові виділяють у внутрішній організації державного органу.

Література

1. Аверьянов В. Б. Функции и организационная структура органа государственного управления / В. Б. Аверьянов. – К. : Наукова думка, 1979.
2. Аппарат государственного управления: интересы и деятельность / отв. ред. Сиренко В. Ф. – К. : Наукова думка, 1993.
3. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне ; пер. з франц. В. Шовкуна. – К. : Основи, 1993. – 165 с.
4. Державне управління: теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.
5. Державне управління : [навч. посіб.] / за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
6. Дзвінчук Д. І. Менеджмент організацій : конспект лекцій / Д. І. Дзвінчук, В. І. Малімон, В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 272 с.
7. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
8. Мельник А. Ф. Державне управління : [навч. посібник] / Алла Федорівна Мельник (ред.). – 2 вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2004. – 344 с.

9. Організація державної служби: теорія та практика : [навчальний посібник, рекомендований Міністерством освіти і науки України для студентів] / [за загальною редакцією М. О. Багмета, М. С. Іванова, В. С. Фуртатова]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – 2007. – 244 с.

10. Харлоф Э. Местные органы власти в Европе / Э. Харлоф. – М. : Финансы и статистика, 1992.

Тема 3.4. Стратегічне та ситуаційне управління (2 год)

План семінарського заняття

1. Поняття стратегічного управління.
2. Суть та основні складові стратегічного управління.
3. Стратегія та процес її розробки.
4. Стратегічне планування. Принципи стратегічного управління.
5. Ситуаційне управління: поняття та особливості.
6. Основні вимоги до ситуаційного управління. Принципи ситуаційного управління.

Методичні рекомендації

1. Поняття стратегічного управління.

Дайте визначення поняттям «стратегія», «стратегічне управління».

2. Суть та основні складові стратегічного управління.

Охарактеризуйте основні складові стратегічного управління. Розкажіть, у чому полягає сутність стратегічного управління.

3. Стратегія та процес її розробки.

Характеризуючи процес розробки стратегії, зверніть увагу, на такі її складові, як: визначення місії організації; конкретизацію бачення організації та постановку цілей; формулювання та реалізацію стратегії, скерованої на їх досягнення. Назвіть алгоритм, який властивий стратегічному управлінню. Поясніть думку Б. Карлоффа, який вважає, що державні службовці повинні виробляти в себе здатність до стратегічного управління, яка **включає п'ять елементів**: уміння моделювати ситуацію; здатність виявити необхідність змін; здатність розробляти стратегію змін; здатність використовувати в процесі змін надійні методи; здатність втілювати стратегію в життя.

4. Стратегічне планування. Принципи стратегічного управління.

Дайте визначення стратегічному плануванню як систематичному способу управління змінами. Розгляньте основні характеристики

стратегічного планування таких як: процес, зосереджений на добірних питаннях; наявність ресурсів; оцінка сильних і слабких сторін; основні події та зміни поза межами організації; дії з акцентом на практичні результати.

Охарактеризуйте основні принципи стратегічного управління (цілеспрямованість, безперервність; теоретико-методологічна обґрунтованість форм і методів СУ; системний, комплексний підхід до розробки стратегій та системи СУ в цілому; наявність необхідної послідовності етапів; циклічність; унікальність систем стратегічного управління конкретними підприємствами; використання невизначеності майбутнього як стратегічних можливостей; гнучка адекватність систем стратегічного управління змін і умов функціонування організацій; результативність та ефективність).

5. Ситуаційне управління: поняття та особливості.

Дайте визначення поняттю «ситуаційне управління». Охарактеризуйте особливості ситуаційного управління.

6. Основні вимоги до ситуаційного управління. Принципи ситуаційного управління.

Охарактеризуйте основні вимоги до ситуаційного управління. Назвіть принципи ситуаційного управління. Обґрунтуйте, що концепція ситуаційного управління використовується в рамках стратегічного управління.

Література

1. Андрушків Б. М. Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми : [підручник] / Б. М. Андрушків, О. Е. Кузьмін. – Тернопіль : Лілея, 1997.
2. Ансофф И. Стратегическое управление : пер. с англ. – М., 1989.
3. Бодди Д. Основы менеджмента: пер. с англ. / под. ред. Ю. Н. Каптуревского / Д. Бодди, Р. Пэйтон. – СПб : Питер, 1999.
4. Державне управління і менеджмент : [навч. посібник у таблицях і схемах] / Г. С. Одінцева, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одінцової. – Х. : ХарPI УАДУ, 2002. – 492 с.
5. Державне управління : теорія і практика ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.
6. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.

7. Мельник А. Ф. Державне управління : [навч. посібник] / Алла Федорівна Мельник (ред.). – 2 вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2004. – 344 с.

8. Шаров Ю. Методико-технологічне забезпечення стратегічного планування в муніципальних утвореннях / Ю. Шаров // Вісн. УАДУ. – 2002. – № 1. – С. 169-177.

9. Шаров Ю. П. Стратегічне планування в муніципальному менеджменті: концептуальні аспекти: [монографія]. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – 302 с.

Тема 3.6. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації державного управління (2 год)

План семінарського заняття

1. Поняття і загальна характеристика комунікацій.
2. Види комунікацій, їх класифікація за основними зв'язками.
3. Комунікаційний процес: його основні етапи.
4. Інформатори та приймачі в комунікаційному процесі організації державного управління.
5. Організаційний і правовий аспект комунікацій в організації державного управління.

Питання для повторення і роздуму

1. Навести приклади комунікацій у державній установі.
2. Яка роль комунікацій у формуванні іміджу державної установи.

Методичні рекомендації

1. Поняття і загальна характеристика комунікацій.

Термин «комунікації» походить від латинського слова «communis», що означає «роблю загальним», «поєдную». Охарактеризуйте поняття «комунікації» та його значення.

2. Види комунікацій, їх класифікація за основними зв'язками.

Зробіть класифікацію комунікацій за основними зв'язками.

3. Комунікаційний процес: його основні етапи.

Охарактеризуйте комунікаційний процес та його основні чотири етапи.

Покажіть, що необхідною умовою ефективного обміну інформацією є його двосторонній характер (зворотний зв'язок), тобто реакція одержувача, яка показує, чи зрозумів він отриману інформацію. Поясніть, чим загрожує незадовільний зворотний зв'язок.

4. Інформатори та приймачі в комунікаційному процесі організації державного управління.

Охарактеризуйте елементи в процесі обміну інформацією (відправник – особа, що генерує ідеї або збирає їх; відомості, тобто інформація, закодована за допомогою символів; канал – засіб переказу інформації; приймач, тобто особа, якій ця інформація призначена і яка інтерпретує її). Докажіть, що саме вони під час обміну інформацією утворюють комунікаційний процес.

5. Організаційний і правовий аспект комунікацій в організації державного управління.

Охарактеризуйте організаційний і правовий аспект комунікацій в організації державного управління, використовуючи для цього Закон України «Про інформацію», Указ Президента України від 05.05.2011 № 547 «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації» та Постанову Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 № 583 «Питання виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» у Секретаріаті Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органах виконавчої влади».

Література

1. Аверьянов В. Б. Функции и организационная структура органа государственного управления / В. Б. Аверьянов. – К. : Наукова думка, 1979.
2. Андрушків Б. М. Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми : [підручник] / Б. М. Андрушків, О. Е. Кузьмін. – Тернопіль : Лілея, 1997.
3. Аппарат государственного управления: интересы и деятельность / отв. ред. Сиренко В. Ф. – К. : Наукова думка, 1993.
4. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления / Г. В. Атаманчук. – М. : Изд-во «Юридическая литература», 1997.
5. Бодди Д., Пэйтон Р. Основы менеджмента : пер. с англ. / под ред. Ю. Н. Каптуревского. – СПб : Питер, 1999.
6. Державне управління і менеджмент : [навч. посібник у таблицях і схемах] / Г. С. Одінцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одінцової. – Х. : ХарPI УАДУ, 2002. – 492 с.
7. Державне управління : [навч. посіб.] / за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
8. Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації»

9. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид.2-ге, доп.та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.
10. Менеджмент организации : [учебное пособие] / Румянцева З. П., Соломатин Н. А., Акбердин Р. З. и др. – М. : Инфра-М, 1996.
11. Мескон М. Х. Основы менеджмента : пер. с англ. / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Дело, 1992.
12. Тимкович Б. Інформаційні системи і створення нормативного й правового поля для їх застосування у державному управлінні та місцевому самоврядуванні / Б. Тимкович // Вісник УАДУ. – 1998. – № 4. – С. 207-212.
13. Указ Президента України від 05.05.2011 № 547 «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації».
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 № 583 «Питання виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» в Секретаріаті Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органах виконавчої влади».

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 3.7. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності державного органу (4 год)

1. Public Relations як управлінська діяльність та вид зовнішніх комунікативних зв'язків державного органу.

2. Методи Public Relations та форми організації Public Relations у державній установі.

3. Функції відділів зв'язків із громадськістю при органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Проблеми для обговорення

1. Поясніть, погодитесь ви чи ні з думкою В. А. Моїсєєва, «...управління в державній сфері безпосередньо пов'язується з інформаційною діяльністю, і від її якості залежить не тільки ефективність керівництва державою, але і її безпека...». Обґрунтуйте власну точку зору.

2. Яка роль ПР в органах державної влади, проаналізуйте розпорядження Кабінету Міністрів України № 85-р від 13.01.2010 р. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85-2010-%F0&new=1>

3. Назвіть шляхи активізації інформаційної діяльності органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування в Україні.

Практикум

На прикладі державної установи (організації), у якій ви працюєте, дайте відповіді на такі питання:

1. Яка місія організації?
2. Визначте компоненти факторів зовнішнього оточення організації.
3. Виявіть зв'язки між населенням та організацією.
4. Визначте складові системи менеджменту організації.
5. Побудуйте дерево цілей організації.
6. Розробіть модель управління за цілями організації.
7. Дайте аналіз навколишнього середовища організації.
8. Сформулюйте реальну стратегію організації.
9. Дайте оцінку наявної організаційної структури на основі функціонального аналізу.
10. Розробіть модель інформаційного і комунікаційного забезпечення організації та її зв'язків з громадськістю.

Методичні рекомендації

1. Public Relations як управлінська діяльність та вид зовнішніх комунікативних зв'язків державного органу.

Характеризуючи «паблік рилейшнз» (від англ. *public relations* – відносини з публікою, зв'язок з громадськістю) доведіть, що зв'язки з громадськістю – це одна з конкретних функцій управління, яка сприяє встановленню та підтриманню спілкування для виявлення спільних інтересів і досягнення взаєморозуміння й співробітництва між організацією та громадськістю.

Визначте об'єкт управління ПР для системи державного управління. Обґрунтуйте, що *громадськість* в особі громадян, виборців, партій, громадських організацій, корпорацій та ін. і є об'єктом управління ПР.

Визначте основну мету паблік рилейшнз (ПР) органу державної влади. Охарактеризуйте такі основні напрямки *public relations*, як: 1) суспільна думка; 2) суспільні відносини; 3) урядові відносини; 4) життя спільноти; 5) промислові відносини; 6) фінансові відносини; 7) міжнародні відносини; 8) споживчі відносини; 9) дослідження і статистика; 10) засоби масової інформації (ЗМІ). Обґрунтуйте, що в основі ПР лежить теорія спілкування.

2. Методи Public Relations і форми організації Public Relations у державній установі.

Паблік рилейшнз спирається на певні методи – сукупність прийомів, засобів та інструментів, за допомогою яких суб'єкт управління взаємодіє з громадськістю. Охарактеризуйте загальноприйняті методи ПР, такі як: взаємодія із засобами масової інформації, використання друкованого слова; фотографії; виставки та ярмарки; кіно; аудіовізуальні засоби; використання усної мови; рекламу «престижу»; вивчення громадської думки; конференції; гостинність тощо.

Доведіть, що здійснення паблік рилейшнз на практиці поділяється на три групи дій: 1) активні дії стосовно досягнення доброзичливості; 2) збереження репутації (виявити традиції організації, які можуть зашкодити громадській думці, і відмовитись від них); 3) внутрішні відносини (використання прийомів, зорієнтованих на створення у співробітників почуття відповідальності та зацікавленості у справах адміністрації).

3. Функції відділів зв'язків із громадськістю при органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Відповідаючи на це питання зверніть увагу на те, що ПР у державній установі здійснюється двома шляхами: через створення відділів або управлінь зв'язків із громадськістю або через залучення консультантів з ПР.

Обґрунтуйте доцільність створення в державних органах власних служб публік рилейшнз. Згадайте Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р., у якому була зафіксована норма, відповідно до якої право на інформацію забезпечується створенням у державних органах спеціальних інформаційних служб або систем. Назвіть цілі й завдання служб зв'язків із громадськістю в органах державної виконавчої влади та місцевого самоврядування. Приведіть приклад роботи служб зв'язків із громадськістю зі створення позитивної репутації (позитивного іміджу) державного інституту.

Визначте основні функції відділів зв'язків із громадськістю при органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Пам'ятайте, що з функціональної точки зору зв'язки з громадськістю є керованим процесом міжгрупової комунікації.

Література

1. Блэк. Введение в публік рилейшнз / Блэк. – Ростов н/Д: Изд-во «Феникс», 1998. – 320 с.
2. Державне управління : [навч. посіб.] ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
3. Довідник «Основні засади діяльності прес-служб органів державної влади та місцевого самоврядування: світовий та український досвід». – Донецьк : ДонДУУ, 2011. – 96 с.
4. Закон України «Про інформацію» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
5. Інформаційна відкритість органів державної влади України. / За загальною редакцією М. Лациби. – К.: Український незалежний центр політичних досліджень, 2005. – 156 с.
6. Корнійчук О. Зв'язки з громадськістю як інструмент державної політики в Україні [Текст] / О. Корнійчук // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2006. – Вип. 10. – С. 114-121.
7. Королько В. Г. Паблік рилешнз : Наукові основи, методика, практика : [підручник] / В. Г. Королько. – 2-е вид. доп. – К. : Видавничий дім «Скарби», 2001. – 400 с.

8. Крутій О. М. Діалогова взаємодія органів державної влади та громадськості : [монографія] / О. М. Крутій. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008. – 236 с.

9. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атика, 2003. – 578 с.

10. Мендісабаль Л. Зв'язки з громадськістю (ПР) як фактор культурної політики української держави / Л. Мендісабаль // Збірник наукових праць Української Академії державного управління при Президенті України / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – Вип. 2. В 4-х ч. Ч. 4. – С. 400-403.

11. Моисеев В. А. Паблік рилейшинз : теория и практика / В. А. Моисеев. – К. : АИРА-Р, 1999. – 376 с.

12. Падафет Ю. Г. Складові елементи процесу формування іміджу державної установи // Актуальні проблеми державного управління : збірник наукових праць. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2003. – № 3 (18). – С. 3-105.

13. Почепцов Г. Г. Паблік рилейшинз : [навчальний посібник] / Г. Г. Почепцов. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 506 с.

14. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики» : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 85-р від 13.01.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85-2010-%F0&new=1>

15. Чумиков А. Н. Связи с общественностью / А. Н. Чумиков. – М. : Дело, 2001. – 296 с.

Замість практичного заняття можна провести ділову гру.

ДІЛОВА ГРА:

«Public Relations у державній установі. Особливості організації роботи відділу зв'язків із громадськістю» (4 год)

(Ділова гра – це метод імітації ситуацій, що моделюють професійну або іншу діяльність шляхом гри, за заданими правилами).

Суть ділової гри на тему «Public Relations у державній установі. Особливості організації роботи відділу зв'язків із громадськістю» – активізувати мислення студентів, підвищити самостійність, внести дух творчості в навчання, підготувати їх до практичної діяльності. Гра дозволяє розкрити особистісний потенціал студента, а також його можливості й у спільній діяльності з іншими учасниками гри.

Попереднє завдання для студентів: спочатку створюються декілька груп (4-5 осіб), які отримають завдання підготувати презентації (5-7 хвилин) про роботу служб зв'язків з громадськістю в органах державної влади та місцевого самоврядування, розробити та презентувати PR-програму певної ситуації. Обираються модератори, які забезпечують необхідні умови ділової гри.

Після презентації відбувається міжгрупова дискусія: захист власного проекту, оцінки слухачів, «відкритий мікрофон».

Підбиття підсумків: аналізуються й узагальнюються результати (це роблять призначені викладачем експерти), приймається загальне колективне рішення. При оцінці гри експерти особливу увагу звертають на актуальність, реальність, економічність, оптимальність і оригінальність.

Для підготовки ділової гри студенти можуть використовувати: ілюстрації, мультимедійні прилади.

При підготовці презентації треба враховувати такі питання:

1. Назва організації, коли була створена служба зв'язків із громадськістю.
2. Структура служби (відділу, управління) зв'язків із громадськістю, основна мета публік рилейшнз (ПР). Цілі й завдання служби зв'язків із громадськістю.
3. Методи Public Relations (взаємодія із засобами масової інформації, використання друкованого слова; фотографії; виставки та ярмарки; кіно; аудіовізуальні засоби; використання усної мови; рекламу «престижу»; вивчення громадської думки; конференції; гостинність тощо), які використовує служба зв'язків із громадськістю.

4. Дії на практиці, які спрямовані на створення позитивної репутації (позитивного іміджу), досягнення доброзичливості, збереження репутації (виявити традиції організації, які можуть зашкодити громадській думці); внутрішні відносини (використання прийомів, зорієнтованих на створення у співробітників почуття відповідальності та зацікавленості у справах адміністрації).

Контрольні питання для обговорення в аудиторії

1. Визначення поняття громадської думки.
2. Характерні ознаки громадської думки, розкрийте значення цих характеристик.
3. Охарактеризуйте закони формування громадської думки.
4. У чому різниця між впливом на громадськість через повідомлення в рекламі, пропаганді, паблік рилейшнз? Дайте обґрунтовану відповідь.
5. Загальні принципи організації роботи служби зв'язків із громадськістю.
6. Організація роботи служби зв'язку з громадськістю в органах державної влади та місцевого самоврядування України.
7. Іноземний досвід організації роботи служб зв'язків із громадськістю.
8. Особливості організації і напрямки роботи Центрів громадських зв'язків.
9. Напрямки та особливості роботи служби зв'язків із громадськістю в комерційних і фінансових структурах (банки, приватні підприємства, акціонерні товариства, страхові товариства тощо)
10. Напрямки роботи з громадськістю в некомерційних організаціях, закладах освіти, культури, охорони здоров'я (на прикладах університету, театру, зоопарку, лікарні, організації захисту природи).

Другий час

Групи презентують розроблену PR-програму певної ситуації (виборча кампанія на посаду міського голови, діяльність державного органу, або органу місцевого самоврядування з надання управлінських послуг, створення позитивного іміджу органу внутрішніх справ, або податкової міліції тощо).

PR-програма повинна враховувати:

- 1) мету PR-кампанії;
- 2) визначення аудиторії PR-кампанії;
- 3) засоби реалізації запропонованої PR-кампанії;
- 4) обсяг ресурсів для PR-кампанії.

Обговорення PR-програм і підбиття підсумків експертами.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота над навчальним матеріалом є індивідуальним видом підготовчої роботи до лекцій, семінарів, передбачає виконання практичних завдань та контрольних робіт і здійснюється відповідно до навчального плану, навчальної і робочої програм з курсу.

Мета самостійної роботи:

- забезпечення фундаментальної загальноосвітньої та практичної підготовки студентів;
- засвоєння методів самостійного вивчення навчального матеріалу, навичок пошуку більш глибоких знань;
- підвищення ефективності навчального процесу за допомогою організації позааудиторного навчання відповідно до особистих здібностей кожного студента;
- оволодіння культурою розумової праці, умінням орієнтуватися в потоці наукової інформації, розвиток незалежності мислення, формування власного погляду на питання, що вивчаються.

Самостійна робота студентів денної форми навчання починається після вступної лекції, на якій викладач дає основні рекомендації щодо методики самостійного опанування курсом «Державного управління».

Робота з літературою.

Студентові варто працювати одночасно з 2-3 підручниками. У списку рекомендованої літератури з кожної теми курсу подано монографії і статті вітчизняних вчених і політологів близького й далекого зарубіжжя. Але при підготовці не обов'язково обмежуватись цим списком.

Перш ніж розпочинати вивчення монографії чи статті, рекомендується ознайомитись з відповідним розділом підручника, щоб мати загальне уявлення про проблему, що досліджується. Працюючи з монографією, найбільш цікаві факти, судження й висновки доцільно занотувати, обов'язково посилаючись на автора. Якщо в науковій літературі зустрілась незрозуміла дефініція, обов'язково треба звернутися до відповідних словників чи довідників.

Основні форми самостійної роботи:

- робота з підручниками, посібниками та науковою літературою;
- самостійне вивчення окремих тем і питань до семінарських та практичних занять на основі навчальної, монографічної літератури, документів, матеріалів, періодичних видань;
- підготовка до домашньої контрольної роботи;

- підготовка до творчої контрольної роботи;
- підготовка до індивідуальних занять з викладачем;
- підготовка до екзамену.

Основними формами контролю самостійної роботи студентів є:

- усне опитування на семінарських заняттях;
- письмові контрольні роботи;
- тестові завдання;
- співбесіди на індивідуальних заняттях;
- перевірка персональних опорних конспектів.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗА ТЕМАМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ТЕМАТИКА ДОПОВІДЕЙ ЗА ТЕМОЮ

Тема 1.3. Цілі та функціональна структура державного управління.

Організаційна структура державного управління

1. Державне управління в період Руїни.
2. Управління і державний лад в Україні XIX – поч. XX ст.
3. Державне управління в Російській імперії.
4. Державне управління та самоврядування в Австрійській імперії.

Тема 1.5. Сутність і зміст управлінської діяльності. Підготовка та прийняття рішень у державному управлінні

1. Управління в першій половині XIX ст.
2. Реформування системи управління в другій половині XIX ст.
3. Радянська система державного управління.
4. Американська школа державного управління.
5. Британська школа державного управління.
6. Французька школа державного управління.
7. Німецька школа державного управління.
8. Удосконалення стилю українського державного управління.
9. Романська система державного управління.
10. Скандинавська система державного управління.
11. Західні системи державного управління на Сході.

Тема 1.7-1.8. Законність та відповідальність у державному управлінні. Контроль у державному управлінні

1. Відповідальність у забезпеченні законності: види і процедури забезпечення.
2. Президентський контроль.
3. Функції структур громадянського контролю за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування.
4. Загальна соціальна ефективність державного управління: поняття, критерії.
5. Поняття, особливості і склад контрольних правовідносин.
6. Державний контроль як функція державного управління.

7. Формування та розвиток державного контролю в Україні.
8. Формування та розвиток державного контролю в країнах Європи та Америки.
9. Державний контроль у СРСР.
10. Суб'єкти державного контролю.

Модуль 2. СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Тема 2.1. Конституційні засади побудови структур державної влади в Україні

1. Функції Верховної Ради України у сфері державного управління.
2. Президент України, його функції та повноваження в державному управлінні.

Тема 2.3. Центральні органи виконавчої влади: права, компетенція, функції

1. Відносини Кабінету Міністрів України з Верховною Радою України і Президентом України.
2. Секретаріат Кабінету Міністрів, його роль у забезпеченні діяльності Кабінету Міністрів України.
3. Склад міністерств України та їх функції.
4. Склад державних комітетів України.
5. Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Тема 2.6. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні

1. Європейська Хартія про місцеве самоврядування.
2. Міжнародні документи про місцеве самоврядування.
3. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування.
4. Гарантії та відповідальність посадових осіб та органів місцевого самоврядування.
5. Система гарантій місцевого самоврядування.
6. Зарубіжний досвід організації місцевого самоврядування.
7. Статут територіальної громади.
8. Особливості земської та міської реформи XIX століття.
9. Радянська модель територіальної організації влади.
10. Історичний розвиток місцевого самоврядування в Україні.
11. Теорії місцевого самоврядування.

Модуль 3. ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ОРГАНУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 3.1-3.2. Організаційна структура та внутрішня організація органу державної влади

1. Організаційно-правова (нормативна) форма реалізації органу державної влади.
2. Керівна ланка, структурні підрозділи, посада в структурі органу державної влади.
3. Організація органу державної влади як процес, його основні елементи.

Тема 3.4. Стратегічне та ситуаційне управління

1. Суть та основні складові стратегічного управління.
2. Принципи стратегічного управління.
3. Основні вимоги до ситуаційного управління.

Тема 3.6. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації державного управління. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності органу державної влади

1. Комунікаційний процес: його основні етапи.
2. Інформатори та приймачі в комунікаційному процесі організації державного управління.
3. Громадянин у системі державного управління.
4. Public Relations і засоби масової інформації.

ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ І РЕФЕРАТІВ ІЗ КУРСУ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ»

1. Американська школа державного управління.
2. Базові принципи політико-державного управління в сучасній Україні.
3. Британська школа державного управління.
4. Удосконалення стилю українського державного управління.
5. Взаємодія жіночих громадських організацій з органами державної влади як фактор здійснення гендерної політики в Україні.
6. Види парламентського контролю.
7. Використання статистичних методів у процесі прогнозування наслідків державно-управлінських рішень.
8. Галицько-Волинська держава та форми її управління.
9. Держава і управління Київської Русі.
10. Державна політика як фактор життєдіяльності суспільства.
11. Державна політика як фактор життєдіяльності суспільства.
12. Державне управління гуманітарною сферою на сучасному етапі розвитку українського суспільства.
13. Державний контроль як засіб забезпечення законності у сфері державного управління.
14. Державний контроль як функція державного управління.
15. Директорія УНР.
16. Залучення громадськості як публічна політика органів місцевого самоврядування (на прикладі діяльності органів самоорганізації населення).
17. Засоби забезпечення законності у сфері державного управління.
18. Західні системи державного управління на Сході.
19. Інститут президентства як суб'єкт концептуальної влади в демократичних політичних системах.
20. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття і реалізації державно-управлінських рішень.
21. Контрольне повноваження Уповноваженого ВРУ з прав людини.
22. Концептуальні функції інституту президентства в західних моделях демократичних політичних систем.
23. Місце і роль відділів та управлінь місцевої державної адміністрації в системі місцевих органів державної виконавчої влади.

24. Морально-психологічний стан державних службовців як об'єкт інформаційно-психологічного впливу.

25. Морально-психологічний стан управлінців як критерій ефективності управління.

26. Надання якісних послуг як шлях формування позитивного іміджу органів влади.

27. Німецька школа державного управління.

28. Оптимізація функцій органів виконавчої влади України: теоретико-методологічні засади.

29. Організаційне забезпечення контролю реалізації державно-управлінських рішень.

30. Організаційно-правові засади надання управлінських послуг населенню органами виконавчої влади України.

31. Організаційно-правові засади президентського контролю.

32. Організація управління культурою в Україні (адміністративно-правовий аспект).

33. Особливості реалізації аналітичної функції в державному управлінні.

34. Особливості стратегічного планування в органах державного управління.

35. Парламентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади.

36. Парламентський контроль за діяльністю Президента України.

37. Парламентський контроль у системі державного контролю.

38. Політико-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України (Вищої ради юстиції, Рахункової палати України).

39. Поняття, особливості і склад контрольних правовідносин.

40. Пострадянський процес суспільної трансформації: утопізм і раціональність державної політики.

41. Проблеми оцінювання результативності й ефективності в аналізі державної політики.

42. Радянська система державного управління.

43. Рахункова палата – суб'єкт парламентського контролю.

44. Реформування органів виконавчої влади: від адміністративно-командної до демократичної системи управління.

45. Реформування системи управління в другій половині XIX ст.

46. Розробка та впровадження політичних рішень у демократичному суспільстві.

47. Романська система державного управління.

48. Світоглядно-утопічні трансформації державного управління XX – поч. XXI століття.

49. Скандинавська система державного управління.

50. Становлення та функціонування органів державної влади України в контексті євроінтеграційних процесів (1991-2008 рр.).

51. Суб'єкти державного контролю.

52. Теоретико-методологічні засади надання управлінських послуг населенню органами виконавчої влади України.

53. Теоретичні інструменти аналізу державної політики.

54. Україна під владою Литви та Польщі.

55. Українська гетьманська держава.

56. Українська республіка в часи Центральної Ради.

57. Управлінські послуги: сутність, ознаки, види.

58. Формування та розвиток державного контролю в Україні.

59. Французька школа державного управління.

60. Шляхи формування громадської довіри до діяльності працівників, наділених владними повноваженнями.

61. Якість надання управлінських послуг населенню: зарубіжний досвід.

ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ І РЕФЕРАТІВ

Контрольні роботи і реферати повинні мати:

- обсяг від 20 до 25 аркушів;
- використання не менше ніж 5 джерел інформації (окрім підручників);
- наявність посилань на цитування, таблиці, статистичні матеріали;
- висловлювання власної думки.

Однак, перш ніж приступати до написання *реферату, або контрольної роботи*, треба виконати таку роботу:

- підібрати за темою необхідну літературу і глибоко її вивчити;
- подумати над правильністю і доказовістю висунутих авторами джерел тих чи інших положень;
- зіставити розглянуті в літературі факти, виділити в них загальне й особливе, узагальнити вивчений матеріал відповідно до наміченого плану реферату чи доповіді;
- підготувати необхідні до роботи ілюстрації, уміло використовувати особисті спостереження, досвід і експерименти.

Складання *реферату, або контрольної роботи* за курсом психології управління – це важлива форма самостійної роботи слухачів Інституту державного управління. Вона сприяє розвитку творчої думки, учить їх використовувати отриманні у ВНЗ знання на практиці.

ТЕМАТИКА НАУКОВИХ СТАТЕЙ ІЗ «ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ»

1. Аналіз становлення ідей гендерної рівності та проблеми державного забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків у зарубіжній та вітчизняній науковій думці.
2. Взаємна політична відповідальність державної влади і громадянина в сучасній правовій державі.
3. Взаємодія органів державної влади і молодіжних організацій. Форми та методи співпраці.
4. Витоки та передумови становлення гендерної політики в Україні
5. Вплив децентралізації та деконцентрації публічної влади на стабілізацію державного управління.
6. Громадські рухи чоловіків як інтелектуальна та соціально-політична передумова виникнення гендерної теорії.
7. Державно-громадське управління загальною середньою освітою в Україні: стан та перспективи
8. Державно-правовий механізм політики інформаційної безпеки.
9. Європейські підходи до вироблення та реалізації міграційної політики.
10. Зв'язки з громадськістю як комунікативний аспект державно-управлінської діяльності в умовах системної трансформації суспільного життя.
11. Іноземний досвід впровадження управління якістю в роботу органів влади.
12. Історико-політичні аспекти місцевого самоврядування в Україні.
13. Культурна політика держави як фактор реформування суспільства.
14. Лобіювання інтересів міст: функціональні та інституціональні чинники.
15. Міста обласного значення в територіальній організації влади України.
16. Місце, роль та функції національної держави в контексті сучасних глобалізаційних процесів.

17. Міські засоби масової інформації як політико-управлінський інститут.
18. Неурядові громадські організації як чинник утвердження громадянського суспільства.
19. Організаційно-методичне забезпечення планування бюджету району (області).
20. Організаційно-правові засади інформаційної діяльності місцевих державних адміністрацій.
21. Основні парадигми місцевого самоврядування.
22. Особливості дослідження місцевого самоврядування в умовах суспільної трансформації.
23. Паблік рілейшнз у системі комунікації та управління.
24. Перспективи розвитку ноосистем на рівні місцевого самоврядування.
25. Політичні моделі розвитку державної влади післяреформеної Росії
26. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина у сфері державного управління.
27. Проблеми вдосконалення адміністративно-територіального устрою України.
28. Проблеми державної влади і місцевого самоврядування в концепціях учених другої половини XIX століття.
29. Проблеми європеїзації державного управління в Україні.
30. Проблеми подолання дуалізму виконавчої влади на місцевому рівні.
31. Проблеми становлення електронного уряду і електронного врядування в Україні.
32. Проблеми управління освітою в теорії та практиці державного управління.
33. Світовий досвід місцевого самоврядування та перспективи його інституціонально-системного втілення в Україні.
34. Синергетична парадигма як філософсько-методологічна основа вирішення основних управлінських проблем.
35. Система стримувань і противаг як надійний механізм розподілу влади.
36. Соціальні функції та політико-управлінська роль міської (сільської) територіальної громади.

37. Становлення інституту місцевого самоврядування в сучасній Україні.
38. Стратегія цільового управління в системі державної влади.
39. Суть та можливості синергетичного підходу у дослідженнях політико-владної взаємодії на рівні територіальної громади.
40. Фактор лідерства в системі управління містом (селом).
41. Феномен радянської правової культури та його вплив на систему державного управління в Україні.
42. Формування професійної, ефективної та прозорої державної служби в Україні.
43. Шляхи вдосконалення інформаційної діяльності місцевих державних адміністрацій.

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ

Наукові статті, повинні мати такі необхідні елементи:

- постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор;
- виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
- формулювання цілей статті (постановка завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Список використаної літератури.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОДІАГНОСТИКИ

Модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Тема 1.1. Державне управління – системне суспільне явище

1. Дайте визначення понять «управління» і «державне управління»?
2. Визначте сильні та слабкі сторони основних теорій (класична, людських відносин, мотивації, бюрократизації, загальна теорія систем) та шкіл (американська, європейська, японська) управління.

Тема 1.2. Державна влада та державне управління

1. Чому, на Вашу думку, виникає такий вид людської діяльності як політика?
2. Знайдіть визначення поняття «державна влада». Проаналізуйте як воно розглядається в Конституції України.

Тема 1.3. Цілі та функціональна структура державного управління

1. Що таке цілі державного управління?
2. Складіть схему ієрархії цілей у державному управлінні.
3. Що таке «дерево цілей»?
4. Від чого залежить забезпечення цілей державного управління?

Тема 1.4. Організаційна структура державного управління

1. Які сутнісні характеристики (рисни) організаційної структури державного управління Ви можете назвати?
2. Охарактеризуйте унітарну та федеративну організацію державного управління; поясніть, у чому полягає їх відмінність.
3. Поясніть, які фактори визначають побудову організаційної структури управління.
4. Назвіть типи організаційних структур державного управління?

Тема 1.5. Сутність і зміст управлінської діяльності

1. Що таке управлінська діяльність?
2. Складіть порівняльну таблицю методів управлінської діяльності.
3. Назвіть психологічні аспекти в управлінській діяльності?
4. Охарактеризуйте управлінські технології, їх поняття та види?

Тема 1.6. Підготовка та прийняття рішень в державному управлінні.

1. Дайте визначення управлінського рішення.
2. Які типи управлінських рішень Ви можете назвати?
3. Визначте, що означає поняття «лобізм» при прийнятті управлінських рішень.
4. Проаналізуйте процес підготовки управлінського рішення.
5. Яка технологія процедури прийняття рішень в державному управлінні?

Тема 1.7. Законність та відповідальність у державному управлінні.

1. Що таке законність у державному управлінні?
2. Побудуйте схему державної влади по вертикалі та горизонталі.
3. Охарактеризуйте судову владу як структуру забезпечення законності.
4. Складіть таблицю співвідношення законності, правопорядку, раціональності в державному управлінні.
5. Проаналізуйте види і процедури забезпечення відповідальності в забезпеченні законності.

Тема 1.8. Контроль в державному управлінні.

1. Дайте визначення поняттю «контроль у державному управлінні»?
2. Які загальні та специфічні риси контролю?
3. Які складові інституціолізованого контролю за гілками державної влади.
4. Охарактеризуйте особливості президентського контролю.
5. Що таке громадянський контроль?
6. Визначте функції структур громадянського контролю за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Тема 1.9. Ефективність державного управління

1. Що таке соціальна ефективність державного управління?
2. Назвіть спеціальні критерії ефективності організації та ефективності об'єкта державного управління?
3. Яка роль звітності державних органів і посадових осіб, референдумів, узагальнення суспільної думки, засобів масової інформації в оцінці ефективності державного управління?

Модуль 2. СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Тема 2.1. Конституційні засади побудови структур державної влади в Україні

1. На основі Конституції України охарактеризуйте гілки влади в Україні?
2. Визначте функції Верховної Ради України у сфері державного управління?
3. Сформулюйте основні повноваження Верховної Ради щодо формування структур виконавчої влади?
4. Назвіть функції та повноваження Президента України в державному управлінні?

Тема 2.2. Система органів виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки

1. Складіть схему органів виконавчої влади.
2. Зробіть порівняльний аналіз управлінських зв'язків та управлінських відносин у системі органів виконавчої влади.
3. Охарактеризуйте взаємодію органів виконавчої влади з Президентом України, Верховною Радою України та органами місцевого самоврядування.

Тема 2.3. Центральні органи виконавчої влади: права, компетенція, функції

1. Яка структура Кабінету Міністрів України?
2. Складіть таблицю повноважень Прем'єр Міністра України.
3. Яка роль Секретаріату Кабінету Міністрів у забезпеченні діяльності Кабінету Міністрів України?
4. Назвіть основні Міністерства України та їх повноваження.
5. Охарактеризуйте Державні Комітети України та інші центральні органи виконавчої влади.

Тема 2.4. Територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції

1. З'ясуйте зміст таких понять: централізація та децентралізація. Яка їх роль у структурній організації державного управління.
2. Назвіть місцеві (територіальні) органи (підрозділи) міністерств у виконавчій вертикалі. Їх функції та відносини з місцевими державними адміністраціями.

3. Місцеві (територіальні) органи (підрозділи) державних комітетів та інших центральних органів виконавчої влади, їх типи,

4. Назвіть функції місцевих (територіальні) органів державних комітетів.

Тема 2.5. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління

1. Які основні завдання, принципи діяльності, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій.

2. Яка структура місцевих державних адміністрацій та їх повноваження? Проаналізуйте відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків із Президентом України, з Кабінетом Міністрів України, з міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади.

3. Охарактеризуйте відносини між обласними і районними державними адміністраціями.

Тема 2.6. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні

1. З'ясуйте зміст таких основних категорій та понять: місцеве самоврядування, територіальна громада.

2. Проаналізуйте систему місцевого самоврядування в Україні.

3. Охарактеризуйте представницькі органи місцевого самоврядування.

4. Складіть таблицю власних і делегованих повноважень органів місцевого самоврядування.

5. Яке місце займають органи місцевого самоврядування в системі державного управління.

Тема 2.7. Реформування організаційної структури державного управління в Україні

1. Визначте напрями удосконалення системи державного управління з урахуванням світового досвіду.

2. Назвіть шляхи реформування організаційних структур державного управління запропоновані в Концепції адміністративної реформи.

3. Сформулюйте основні засади реформування місцевих органів виконавчої влади та напрямки муніципальної (комунальної) реформи.

Модуль 3. ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ОРГАНУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 3.1. Організаційна структура державного органу

1. Дайте характеристику організаційної структури органу державної влади?
2. Назвіть основні підходи та методи побудови організаційних структур органу державної влади?
3. Наведіть приклад структури органа державної влади?

Тема 3.2. Внутрішня організація державного органу

1. Охарактеризуйте внутрішню організацію органу державної влади.
2. Назвіть форми організації органу державної влади.
3. Охарактеризуйте організацію органу державної влади як процес?
4. Назвіть основні елементи органу державної влади?

Тема 3.3. Менеджмент державного органу

1. Яка роль менеджменту організації в державному управлінні?
2. Сформулюйте основні ознаки менеджменту як типу управління.
3. Назвіть функції та методи менеджменту.

Тема 3.4. Стратегічне та ситуаційне управління

1. Дайте визначення стратегічного управління. Назвіть його основні складові.
2. Визначте принципи стратегічного управління.
3. Зробіть порівняльний аналіз стратегічного та ситуаційного управління.

Тема 3.5. Функціональний аналіз і контролінг у діяльності державного органу

1. У чому полягає сутність функціонального аналізу діяльності органу державної влади?
2. Охарактеризуйте методику проведення функціонального аналізу.
3. Яке завдання контролінгу в діяльності органу державної влади.

Тема 3.6. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації державного управління

1. Що таке комунікації?
2. Визначте інформаційно-комунікаційні потоки в структурі державного управління.

3. Зробіть порівняльний аналіз комунікацій і комунікаційного процесу?

Тема 3.7. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності державного органу

1. Охарактеризуйте Public Relations в управлінській діяльності державного органу.

2. Назвіть методи Public Relations?

3. Які основні форми організації Public Relations у державній установі.

4. Яке завдання відділів зв'язків із громадськістю при органах державної влади та органах місцевого самоврядування?

САМОСТІЙНА РОБОТА ДЛЯ ОТРИМАННЯ ДОДАТКОВИХ БАЛІВ

Модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Тема 1.1. Державне управління – системне суспільне явище

1. На основі Конституції України складіть схему державного устрою нашої держави.
2. Складіть порівняльну таблицю на тему «Державне управління як наука і як навчальна дисципліна».

Тема 1.2. Державна влада та державне управління

1. Опрацювання праці Т. Гоббса «Левиафан, или материя, форма и власть государства, церковного и гражданского».
2. На основі Конституції України дайте визначення понять «публічна влада», «державна влада», «державне управління».

Тема 1.3. Цілі та функціональна структура державного управління

1. Опрацювання праці Дж. Локка «О государственном правлении» та дайте її характеристику.
2. Складіть логічну схему бази знань на тему «Цілі та функціональна структура державного управління».

Тема 1.4. Організаційна структура державного управління

1. Складіть логічну схему бази знань на тему «Організаційна структура державного управління».
2. Дайте характеристику організаційної структури державного управління.
3. Порівняйте унітарну та федеративну організацію державного управління.

Тема 1.5. Сутність і зміст управлінської діяльності

1. Складіть логічну схему бази знань за темою.
2. Назвіть методи управлінської діяльності.
3. Охарактеризуйте управлінські технології.

Тема 1.6. Підготовка та прийняття рішень у державному управлінні

1. Розкрийте зміст і суть управлінського рішення.
2. Складіть план підготовки управлінського рішення.

3. Складіть логічну схему технології прийняття управлінського рішення.

Тема 1.7. Законність та відповідальність у державному управлінні

1. Охарактеризуйте роль законності в державному управлінні.
2. Проаналізуйте негативні тенденції бюрократизації державного управління, а також правові засоби упередження й подолання негативних тенденцій.

Тема 1.8. Контроль у державному управлінні

1. Проаналізуйте основні види контролю в державному управлінні.
2. Дайте характеристику громадського контролю та особливості його впливу на владу в сучасній Україні.
3. Розкрийте сутність парламентського контролю.

Тема 1.9. Ефективність державного управління

1. Зробіть порівняльний аналіз ефективності діяльності управлінських органів і посадових осіб.
2. Дайте характеристику економічної оцінки ефективності функціонування органу державної влади.

Модуль 2. СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Тема 2.1. Конституційні засади побудови структур державної влади в Україні

1. Проаналізуйте статтю О. Н. Євтушенка «Принцип поділу влади та його вплив на формування демократичної моделі державної влади: зарубіжний досвід і Україна» (Наукові праці : науково-методичний журнал. – Т. 110. Вип. 97. Політологія. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – С. 89-94).

2. Складіть логічну схему на тему: «Інститут Президента та державне управління».

Тема 2.2. Система органів виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки

1. Єдина система органів виконавчої влади.
2. Управлінські зв'язки в системі органів виконавчої влади.

Тема 2.3. Центральні органи виконавчої влади: права, компетенція, функції

1. Зробіть таблицю «Кабінет Міністрів України: структура і компетенція».
2. Назвіть основні Міністерства України та їх повноваження.
3. Складіть схему «Державні комітети (державні служби) України».

Тема 2.4. Територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції

1. Охарактеризуйте централізацію та децентралізацію в структурній організації державного управління.
2. Зробіть таблицю «Місцеві (територіальні) органи міністерств та їх функції».
3. Складіть схему «Територіальні органи державних комітетів».

Тема 2.5. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління

1. Складіть таблицю «Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій».
2. Повноваження місцевих державних адміністрацій.
3. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних і горизонтальних зв'язків.
4. Структура місцевих державних адміністрацій.

Тема 2.6. Місцеве самоврядування та його особлива роль в державному управлінні

1. Проаналізуйте статтю О. Н. Євтушенко «Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі України: теоретичний аспект» (Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К., 2009. – Вип. 22. – С. 320-328).
2. Зробіть порівняльний аналіз теорії місцевого самоврядування.
3. Опрацювання праці О. В. Батанова «Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні».

Тема 2.7. Реформування організаційної структури державного управління в Україні

1. Аналіз структури державного управління за Концепцією адміністративної реформи в Україні.
2. Охарактеризуйте напрямки регіональної політики щодо реформування місцевих органів влади.

Модуль 3. ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ОРГАНУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 3.1. Організаційна структура державного органу

1. Складіть схему організаційної структури органу державної влади?
2. Назвіть основні підходи та методи побудови організаційних структур органу державної влади?
3. Побудуйте структуру органів державної влади.

Тема 3.2. Внутрішня організація державного органу

1. Охарактеризуйте внутрішню організацію функціонування органу державної влади.
2. Наведіть приклади форми організації органу державної влади.
3. Організація органу державної влади як процес, його основні елементи.

Тема 3.3. Менеджмент державного органу

1. Опрацюйте роботу М. Х. Мескона, М. Альберта, Ф. Хедоури «Основи менеджмента».
2. Складіть таблицю : «Функції та методи менеджменту».

Тема 3.4. Стратегічне та ситуаційне управління

1. Опрацюйте роботу И. Ансоффа «Стратегическое управление».
2. Назвіть принципи стратегічного управління.
3. Складіть таблицю «Ситуаційне управління: поняття та особливості».

Тема 3.5. Функціональний аналіз і контролінг у діяльності державного органу

1. Складіть розширений план методики проведення функціонального аналізу.
2. Визначте сутність, завдання та організацію проведення контролінгу в діяльності органу державної влади.

Тема 3.6. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації державного управління

1. Складіть схему інформаційно-комунікаційних потоків у структурі державного управління.
2. Зробіть порівняльний аналіз комунікацій і комунікаційного процесу.

Тема 3.7. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності державного органу

1. Охарактеризуйте методи Public Relations та форми організації Public Relations у державній установі.

2. Назвіть функції відділів зв'язків із громадськістю при органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

3. Зробіть аналіз статті Б. Тимкович «Інформаційні системи і створення нормативного й правового поля для їх застосування у державному управлінні та місцевому самоврядуванні» (Вісник УАДУ. – 1998. – № 4. – С. 207-212).

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Модуль 1. Основи теорії державного управління

Теоретичні питання

1. Поняття управління. Управління як суспільне явище.
2. Принципи державного управління.
3. Основні теорії та школи управління.
4. Державна влада як складова державно-владного механізму.
5. Особливості поняття «державне управління».
6. Принцип поділу влади і його роль у створенні ефективної моделі державного управління: іноземний досвід і українська практика.
7. Державна влада і місцеве самоврядування: моделі взаємодії.
8. Цілі державного управління та їх ресурсне забезпечення.
9. Функції державного управління: поняття та види.
10. Функціональна структура державного управління.
11. Характеристика організаційної структури державного управління.
12. Унітарна та федеративна організація державного управління.
13. Основи побудови організаційної структури державного управління.
14. Поняття та загальні риси управлінської діяльності.
15. Форми управлінської діяльності.
16. Методи управлінської діяльності.
17. Стадії управлінської діяльності.
18. Управлінські технології.
19. Поняття та суть управлінського рішення.
20. Підготовка управлінського рішення.
21. Технологія прийняття управлінського рішення.
22. Лобізм як політична технологія.
23. Законність у державному управлінні.
24. Забезпечення законності в державному управлінні.
25. Відповідальність у державному управлінні.
26. Поняття та види контролю в державному управлінні.
27. Контроль, інституціонізований за гілками влади.
28. Громадський контроль.
29. Загальна соціальна ефективність державного управління.

30. Ефективність організації та функціонування суб'єктів державного управління.
31. Ефективність діяльності органів і посадових осіб.
32. Економічна оцінка ефективності органу державної влади.

Модуль 2. Система органів державної влади та місцевого самоврядування України.

Теоретичні питання

1. Конституція України про гілки влади в Україні.
2. Верховна Рада та державне управління.
3. Єдина система органів виконавчої влади.
4. Управлінські зв'язки в системі органів виконавчої влади
5. Кабінет Міністрів України: структура і компетенція.
6. Міністерства України та їх повноваження.
7. Державні комітети (державні служби) України та інші центральні органи виконавчої влади: їх статус, функції.
8. Централізація та децентралізація в структурній організації державного управління.
9. Місцеві (територіальні) органи міністерств. Їх функції та відносини з місцевими державними адміністраціями.
10. Територіальні органи державних комітетів та інших центральних органів виконавчої влади.
11. Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій.
12. Повноваження місцевих державних адміністрацій.
13. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних і горизонтальних зв'язків.
14. Структура місцевих державних адміністрацій.
15. Поняття та суть місцевого самоврядування.
16. Територіальна громада як суб'єкт і основний носій функцій у системі місцевого самоврядування.
17. Теорії місцевого самоврядування.
18. Система місцевого самоврядування в Україні.
19. Правовий статус органів місцевого самоврядування.
20. Реформування організаційних структур державного управління за Концепцією адміністративної реформи в Україні.
21. Концептуальні засади реформування місцевих органів влади та напрями регіональної політики.

Модуль 3. Основи внутрішньої організації державного органу та менеджменту

Теоретичні питання

1. Поняття організаційної структури органу державної влади.
2. Підходи та методи побудови організаційних структур органу державної влади.
3. Типові структури органів державної влади.
4. Поняття внутрішньої організації функціонування органу державної влади.
5. Форми організації органу державної влади.
6. Організація органу державної влади як процес, його основні елементи.
7. Менеджмент організації: суть та роль у державному управлінні.
8. Ознаки менеджменту як типу управління.
9. Функції та методи менеджменту.
10. Поняття стратегічного управління та його основні складові.
11. Принципи стратегічного управління.
12. Ситуаційне управління: поняття та особливості.
13. Сутність функціонального аналізу діяльності органу державної влади.
14. Методика проведення функціонального аналізу.
15. Сутність, завдання та організація проведення контролінгу в діяльності органу державної влади.
16. Поняття і загальна характеристика комунікацій.
17. Інформаційно-комунікаційні потоки в структурі державного управління.
18. Комунікацій і комунікаційний процес.
19. Public Relations як управлінська діяльність.
20. Вид зовнішніх комунікативних зв'язків державного органу.
21. Методи Public Relations.
22. Форми організації Public Relations у державній установі.
23. Функції відділів зв'язків із громадськістю при органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

1. Проаналізуйте основні теорії управління, виявіть недоліки та позитивні моменти цих теорій.

2. Сформулюйте основні переваги основних шкіл управління. Порівняйте їх.

3. Побудуйте механізм формування «дерева цілей» державного управління? Обґрунтуйте свою відповідь.

4. Яка модель територіальної організації влади створена в Україні? Доведіть ваше твердження.

5. Охарактеризуйте ознаки, якими відрізняється місцеве самоврядування як один із різновидів публічної влади в суспільстві від державної влади.

6. Охарактеризуйте громадську теорію місцевого самоврядування. Поясніть принцип, який пропонує ця теорія у вирішенні питань місцевого значення *«Дозволено все, що не заборонено»*.

7. Державницька теорія місцевого самоврядування. Відповідно до цієї теорії органи місцевого самоврядування діють за принципом: *«Дозволено те, що передбачено законом»*. Поясніть цей принцип при вирішенні місцевих питань.

8. Громадсько-державницька теорія (теорія муніципального дуалізму), її недоліки і переваги.

9. Назвіть і поясніть інші підходи до вивчення місцевого самоврядування, а саме: органічну теорію; концепцію муніципального соціалізму; теорію соціального обслуговування і інші.

Проаналізуйте твердження та виявіть недоліки і суперечності. Француз А. Туре вважав, що громада як інститут, котрий виник раніше держави, має право на рішення своїх внутрішніх справ і це явище носить природний і невідчужуваний характер. Пізніше німецькі вчені обґрунтували теорію «вільної громади», що проголошувала ідею автономності об'єднаного управління, його самовизначення та юрисдикцію.

11. Назвіть проблеми, з якими зіштовхнулася робота земських установ, використовуючи для цього статтю О. Н. Євтушенка *«Земська реформа другої половини XIX століття в Російській імперії як компроміс між самодержавством і регіонами»* // Наукові праці: науково-методичний журнал. Т. 65. Вип. 52. Політичні науки. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – С. 137-141.

12. Проаналізувати статут територіальної громади міста Миколаєва. Дайте відповіді на такі питання:

1. Мета та завдання статуту.
2. Визначте критерії до написання цього документа.
3. Основні функції статуту.
4. Які статті статуту більше впливають на життя громадян.
5. Визначте зміст статуту.

13. Джон Актон стверджував «кожна влада схильна до корупції та абсолютна влада – корумпована абсолютно». Як, на вашу думку, треба організувати постійний контроль із боку громадськості за владою?

14. Участь державних службовців у виборчому процесі. Назвіть права та обов'язки державних службовців пов'язані з виборами.

15. Студенти повинні вибрати будь-який орган міської ради, або посадову особу і проаналізувати їх повноваження, визначити, що належить до компетенції вибраного ними органу або посадової особи.

16. Зробіть порівняльний аналіз органів державного управління в Німеччині та України (або Франції та України; або Польщі та України)

17. Зробіть порівняльний аналіз органів місцевого самоврядування в Німеччині та України (або Франції та України; або Польщі та України)

18. Зробіть аналіз принципів державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, використовуючи для цього Закон України «Про державну службу» і Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування».

19. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування. Відповідність сучасного місцевого самоврядування в Україні вимогам Всесвітньої Декларації про місцеве самоврядування.

20. Європейська Хартія місцевого самоврядування. Відповідність сучасного місцевого самоврядування в Україні вимогам Європейської Хартії місцевого самоврядування.

20. Зробіть порівняльний аналіз існуючих визначень «влада», «державна влада», «державне управління», «міське управління».

21. Визначте умови реалізації політичної влади та її ефективності в регулюванні суспільних відносин.

22. Дайте характеристику реалізації влади в сучасному українському суспільстві.

23. Наведіть приклади методів управлінської діяльності, які використовуються в Україні.

24. Визначте роль контролю в державному управлінні. Обґрунтуйте свою відповідь.

25. Наведіть приклади взаємодії органів виконавчої влади та президента України.

26. Визначте шляхи уникнення протиріч між президентом України і Верховною Радою України. Обґрунтуйте свою відповідь.

27. Як співвідносяться поняття «централізація» і «децентралізація» в структурній організації державного управління.

28. Охарактеризуйте структуру органу державної влади (за власним вибором).

29. Проведіть аналіз організації Public Relations у державній установі.

30. Проаналізуйте роль менеджменту в державному управлінні.

31. Охарактеризуйте Public Relations і засоби масової інформації.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Управління – це:

А) функція біологічних, соціальних, технічних, організаційних систем, яка забезпечує збереження їх структури, підтримує певний режим діяльності;

Б) здійснення керівницьких функцій щодо забезпечення функціонування системи;

В) юридично виражені управляючі впливи окремих органів державної влади, які вони мають право і зобов'язані здійснювати щодо певних об'єктів управління або компонентів певних структур;

Г) спосіб практичної реалізації управлінських функцій шляхом організаційно-розпорядчого впливу суб'єкта управління на поведінку і суспільну діяльність керованого об'єкта з метою досягнення поставлених управлінських цілей.

2. Перші спроби наукового обґрунтування державного управління були зроблені камералістами Австрії та Німеччини у:

А) XX ст.;

Б) XVII ст.;

В) XVIII ст.;

Г) XV ст.

3. Методи управляючого впливу є:

А) юридичними методами;

Б) управлінськими методами;

В) політичними методами;

Г) адміністративно-правовими методами.

4. У державному управлінні за критерієм «механізм впливу на людину, її свідомість і поведінку» виокремлюють такі методи:

А) суб'єктивні та об'єктивні;

Б) позитивні та негативні;

В) стимулювання і примус;

Г) правильні відповіді Б і В.

5. До базових стилів керівництва належить:

А) директивний або авторитарний;

Б) колегіальний або демократичний;

- В) ліберальний або анархічний;
- Г) усі відповіді правильні.

6. Явище деформації, негативного перетворення делегованої волі суспільства державними інститутами отримало назву:

- А) парламентаризму;
- Б) бюрократизму;
- В) олігархізму;
- Г) правильні відповіді А і Б.

7. Комплекс процедур і методів, який спрямований на забезпечення керівництва системи управління інформацією, що необхідна для прийняття різноманітних рішень називається:

- А) інформаційна система управління;
- Б) комунікаційна система управління;
- В) комунікативна система управління;
- Г) електронна система управління.

8. За Аристотелем, влада більшості, що печеться про благо решти членів суспільства називається:

- А) демократія;
- Б) політія;
- В) аристократія;
- Г) олігархія.

9. Центральні органи управління, які здійснюють галузеве або міжгалузеве управління називаються:

- А) відомства;
- Б) комітети;
- В) міністерства;
- Г) департаменти.

10. Основу організаційної структури державного управління становить:

- А) державне регулювання;
- Б) державний примус;
- В) державна влада;
- Г) система органів виконавчої влади.

11. Виборний і колегіальний вищий орган держави, який функціонує в умовах демократичного правління і має своїми

головними повноваженнями повноваження у сфері законотворчості носить назву:

- А) парламент;
- Б) уряд;
- В) суд;
- Г) міністерство.

12. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» був прийнятий:

- А) 1997 р.;
- Б) 1998 р.;
- В) 1999 р.;
- Г) 2000 р.

13. Відповідно до державницької теорії місцевого самоврядування органи місцевого самоврядування – це:

- А) самостійне джерело такої публічної влади, яка не належить державі, а є самостійною, «муніципальною»;
- Б) самостійне джерело державної влади;
- В) ланка державної влади, яка не має власних прав, власної компетенції;
- Г) правильна відповідь відсутня.

14. Ст. 7 Конституції України визначає місцеве самоврядування як:

- А) елемент демократичного конституційного ладу;
- Б) елемент демократичного правового ладу;
- В) елемент соціального конституційного ладу;
- Г) правильна відповідь відсутня.

15. Реєстрація статутів територіальних громад сіл, селищ, міст здійснюється:

- А) Верховною Радою України;
- Б) Міністерством юстиції;
- В) Обласною радою;
- Г) районними управліннями юстиції.

16. У своїй діяльності сільські, селищні та міські голови підзвітні, підконтрольні та відповідальні перед:

- А) територіальними громадами, які їх обрали;
- Б) Президентом України, який їх призначив;

- В) Кабінетом Міністрів України;
- Г) головою обласної ради.

17. Повноваження місцевого самоврядування делегуються:

- А) індивідом;
- Б) відповідним представницьким органом;
- В) посадою;
- Г) правильна відповідь відсутня.

18. Діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для одержання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг називається:

- А) хабарництво;
- Б) корупція;
- В) зловживання повноваженнями;
- Г) правильна відповідь відсутня.

19. Єдина адміністративно-територіальна одиниця у Франції:

- А) штат;
- Б) землі;
- В) комуна;
- Г) області.

20. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування була проголошена Інтернаціональною спілкою місцевих влад (ICSM), що зібралась:

- А) 24 вересня 1984 року;
- Б) 23-26 вересня 1985 року;
- В) 23-26 вересня 1986 року;
- Г) правильна відповідь відсутня.

21. Виділяють такі моделі територіальної організації влади, що відповідають різним правовим системам:

- А) англійська, французька, американська, російська;
- Б) англійська, французька, іберійська, радянська;
- В) американська, німецька, російська, українська;
- Г) англосаксонська, іберійська, французька, російська.

22. В Україні формується модель управління:

- А) англосаксонська;
- Б) змішана;

- В) іберійська;
- Г) континентальна.

23. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» був прийнятий:

- А) 24 травня 1998 р.;
- Б) 24 травня 1997 р.;
- В) 28 червня 1996 р.;
- Г) 24 серпня 1998 р.

24. Місцевий представницький орган – це орган, що:

А) обирається, або призначається та виконує рішення представницького органа й здійснює оперативне управління;

Б) обирається, або призначається та виконує деякі загальнодержавні функції;

В) обирається населенням відповідної адміністративно-територіальної одиниці, який ухвалює рішення щодо найбільш важливих місцевих питань;

Г) правильна відповідь відсутня.

25. Місцевий виконавчий орган – це орган, що:

А) обирається, або призначається та виконує рішення представницького органа й здійснює оперативне управління;

Б) обирається населенням відповідної адміністративно-територіальної одиниці, який ухвалює рішення щодо найбільш важливих місцевих питань;

В) обирається населенням відповідної адміністративно-територіальної одиниці і не виконує жодних загальнодержавних функцій;

Г) правильна відповідь відсутня.

26. Залежно від об'єкта управління треба розрізнявати види управління:

- А) два;
- Б) три;
- В) чотири;
- Г) шість.

27. Основи камеральних наук заклали:

- А) А. Юсті та Ж. Пютер;
- Б) Л. Штейн та Л. Гумплович;

- В) Р. Бентлі та Г. Лассуелл;
- В) Р. Акофф та Л. Берталанфі.

28. Метод державного управління – це:

А) функція біологічних, соціальних, технічних, організаційних систем, яка забезпечує збереження їх структури, підтримує певний режим діяльності;

Б) здійснення керівницьких функцій щодо забезпечення функціонування системи;

В) юридично виражені управляючі впливи окремих органів державної влади, які вони мають право і зобов'язані здійснювати щодо певних об'єктів управління або компонентів певних структур;

Г) спосіб практичної реалізації управлінських функцій шляхом організаційно-розпорядчого впливу суб'єкта управління на поведінку і суспільну діяльність керованого об'єкта з метою досягнення поставлених управлінських цілей.

29. Виділяють ознак державного управління:

- А) вісім;
- Б) сім;
- В) шість;
- Г) п'ять.

30. Відповідно до класифікації «еллінізму», до влади меншини належить:

- А) монархія і тиранія;
- Б) аристократи і олігархія;
- Б) політія і демократія;
- Г) політія і аристократія;

31. Набір дій (операцій), за допомогою яких здійснюється той чи інший основний процес (фаза, етап), що виражає сутність даної технології називається:

- А) процедура;
- Б) операція;
- В) підхід;
- Г) цикл.

32. Система управління, в якій влада належить адміністрації чиновників називається:

- А) парламентаризм;
- Б) бюрократизм;

- В) олігархізм;
- Г) правильні відповіді А і Б.

33. Моделі державного управління:

- А) американська; японська; європейська; соціалістична; країн перехідних суспільств;
- Б) американська, німецька, радянська, країн Азії та Австралії;
- В) англосаксонська, французька, іберійська, російська;
- Г) американська, іберійська, радянська, країн перехідних суспільств.

34. Орган конституційної юрисдикції в Україні:

- А) Конституційний Суд України;
- Б) Вищий Арбітражний Суд України;
- В) Апеляційний Суд України;
- Г) Верховний Суд України.

35. У парламентських республіках виконавчу владу найчастіше очолює:

- А) президент;
- Б) прем'єр-міністр;
- В) спікер;
- Г) голова парламенту.

36. Нині в Україні налічується державних комітетів:

- А) 24;
- Б) 25;
- В) 15;
- Г) 43.

37. Власні повноваження місцевих державних адміністрацій за змістом і ступенем охоплення об'єктів управління, у свою чергу, класифікуються на:

- А) галузеві та делеговані;
- Б) загальні та спеціальні;
- В) державні та місцеві;
- Г) державні та регіональні.

38. Суть державної теорії полягає:

- А) у визнанні місцевого самоврядування частиною державного керування;
- Б) у визнанні громади частиною державного керування;

- В) невизнанні громади частиною державного керування;
- Г) невизнанні місцевого самоврядування частиною державного керування.

39. Конституція України закріплює основи правового статусу місцевого самоврядування:

- А) принципи організації і діяльності, повноваження, гарантії захисту та форми відповідальності;
- Б) права та обов'язки, форми відповідальності;
- В) принципи організації і діяльності, права та обов'язки, форми відповідальності;
- Г) принципи організації та діяльності, повноваження.

40. В Україні існують такі ланки адміністративного поділу на територіальному рівні:

- А) село, селище, місто;
- Б) область, район (сільський), район (міський);
- В) селище, район, область;
- Г) селище, район, область.

41. Повноваження сільського, селищного, міського голови закінчуються в момент:

- А) закриття останньої сесії діючої ради;
- Б) вступу на цю посаду іншої, обраної відповідно до закону, особи;
- В) початку виборчих перегонів;
- Г) отримання першої заробітної плати.

42. Повноваження місцевого самоврядування є:

- А) завжди обмежені;
- Б) завжди необмежені;
- В) інколи обмежені;
- Г) інколи необмежені.

43. Вирішення питання законності актів органів місцевого самоврядування належить до компетенції:

- А) Конституційного Суду України;
- Б) місцевих державних адміністрацій;
- В) Верховної Ради України;
- Г) судів загальної юрисдикції.

44. Мер у Франції та його заступники створюють виконавчу владу комуни, що називається:

- А) муніципалітет;
- Б) міська рада;
- В) децентралізована рада;
- Г) рада комуни.

45. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування була проголошена Інтернаціональною спілкою місцевих влад (ICBM), що зібралась у:

- А) Ріо-де-Жанейро;
- Б) Канаді;
- В) Вашингтоні;
- Г) Женеві.

46. Англосаксонська (англо-американська) модель місцевого самоврядування виникла і розвивалася в:

- А) Англії;
- Б) США;
- В) Франції;
- Г) Англії і США одночасно.

47. Радянська модель управління передбачала, що:

- А) всі ради лише опосередковано підпорядковуються державній владі;
- Б) державній владі підпорядковуються лише виконавчі комітети;
- В) всі ради, починаючи з найнижчого рівня, є органами державної влади на своїй території;
- Г) правильна відповідь відсутня.

48. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» був прийнятий:

- А) 24 травня 1998 р.;
- Б) 24 травня 1997 р.;
- В) 28 червня 1996 р.;
- Г) 24 серпня 1998 р.

49. Місцевий представницький орган – це орган, що:

- А) обирається, або призначається та виконує рішення представницького органа й здійснює оперативне управління;

Б) обирається, або призначається і виконує деякі загальнодержавні функції;

В) обирається населенням відповідної адміністративно-територіальної одиниці, який ухвалює рішення щодо найбільш важливих місцевих питань;

Г) правильна відповідь відсутня.

50. Місцевий виконавчий орган – це орган, що:

А) обирається, або призначається та виконує рішення представницького органа й здійснює оперативне управління;

Б) обирається населенням відповідної адміністративно-територіальної одиниці, який ухвалює рішення щодо найбільш важливих місцевих питань;

В) обирається населенням відповідної адміністративно-територіальної одиниці та не виконує жодних загальнодержавних функцій;

Г) правильна відповідь відсутня.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.
2. Бюрократизм у державному управлінні.
3. Верховна Рада та державне управління.
4. Вибори у системі місцевого самоврядування.
5. Види державного контролю.
6. Види методів державного управління.
7. Види парламентського контролю.
8. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних і горизонтальних зв'язків.
9. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
10. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування.
11. Галицько-Волинська держава та форми її управління.
12. Гарантії забезпечення законності у сфері державного управління.
13. Держава та управління Київської Русі.
14. Державна політика у сфері місцевого самоврядування на сучасному етапі.
15. Державне управління в період Руїни.
16. Державне управління в Російській імперії.
17. Державне управління в сучасній Україні.
18. Державне управління та самоврядування в Австрійській імперії.
19. Державне управління як діяльність виконавчо-розпорядчого характеру.
20. Державний контроль у системі забезпечення законності у сфері державного управління.
21. Державний контроль у сфері державної служби. Повноваження Головного управління державної служби.
22. Державний лад і управління в часи Української національної революції.
23. Державні комітети (державні служби) України та інші центральні органи виконавчої влади: їх статус, функції.
24. Джерела інформації, їх характеристика і роль в інформаційному забезпеченні.
25. Директорія УНР.
26. Діяльність комітетів Верховної Ради України.

27. Діяльність Рахункової палати.
28. Діяльність слідчих комісій Верховної Ради України.
29. Діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
30. Електронний уряд (прогрес на службі демократії).
31. Європейська Хартія місцевого самоврядування.
32. Єдина система органів виконавчої влади.
33. Загальна характеристика Верховної Ради України як суб'єкта державного контролю.
34. Загальна характеристика громадського контролю.
35. Загальна характеристика державного контролю.
36. Загальна характеристика Президента України як суб'єкта державного контролю.
37. Загальна характеристика суспільного контролю.
38. Загальна характеристика засобів забезпечення законності у сфері державного управління.
39. Загальні риси управлінської діяльності, її форми, методи та стадії (цикли).
40. Закони України «Про місцеве самоврядування України» та «Про службу в органах місцевого самоврядування».
41. Звернення громадян як засіб забезпечення законності у сфері державного управління.
42. Змістовна характеристика законності у сфері державного управління.
43. Інститут Президента та державне управління.
44. Кабінет Міністрів України: структура і компетенція.
45. Класичні моделі управління державою.
46. Компетенція сільських, селищних, міських рад.
47. Конституція України про гілки влади в Україні.
48. Конституція України про місцеве самоврядування.
49. Контроль як елемент соціального управління.
50. Контрольна діяльність Конституційного Суду України.
51. Контрольні повноваження Адміністрації Президента України.
52. Контрольні повноваження Антимонопольного комітету України щодо дотримання антимонопольного законодавства.
53. Контрольні повноваження господарських судів.
54. Контрольні повноваження судів загальної юрисдикції.
55. Концептуальні засади реформування місцевих органів влади та напрямів регіональної політики.
56. Механізм формування і реалізації державного управління.
57. Міністерства України та їх повноваження.

58. Місце та значення парламентського контролю в системі державного контролю.
59. Моделі управління на місцях.
60. Нагляд за додержанням законодавства про працю.
61. Нагляд як засіб забезпечення законності у сфері державного управління.
62. Назвіть два основних типи бюрократії та дайте їм коротку характеристику.
63. Назвіть основні ознаки моделі державного управління перехідних суспільств.
64. Об'єкти президентського контролю.
65. Об'єкти судового контролю.
66. Органи виконавчої влади: а) уряд та адміністративний апарат; б) особливості формування урядів.
67. Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій.
68. Основні принципи та ознаки місцевого самоврядування.
69. Основні теорії управління.
70. Особливості внутрішнього контролю за діяльністю органів державної виконавчої влади.
71. Особливості конституційного статусу глав держави: а) монарх і престолонаслідування; б) президент і його обрання; в) державна рада та рада республіки.
72. Особливості місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі.
73. Особливості та проблеми управління в сучасному українському суспільстві.
74. Охарактеризуйте систему органів виконавчої влади.
75. Охарактеризуйте механізм формування і реалізації державного управління.
76. Охарактеризуйте основні форми прямої демократії.
77. Охарактеризуйте поняття про управлінські технології, їх види та властивості.
78. Охарактеризуйте характерні риси представницької демократії.
79. Охарактеризуйте цілі державного управління та їх класифікація.
80. Парламенти та парламентаризм: а) історичні основи парламентаризму; б) роль парламентів у державному управлінні; в) бікамералізм та однопалатність.
81. Парламентський контроль щодо діяльності органів виконавчої влади.

82. Парламентські слухання.
83. Періодизація місцевого самоврядування в Україні.
84. Повноваження місцевих державних адміністрацій.
85. Повноваження органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
86. Повноваження районних та обласних рад.
87. Політичне управління. Два аспекти політичного управління: адміністративно-правовий (примус) і впливово-виховний (переконання).
88. Поняття та характеристика судового контролю.
89. Поняття «соціальне управління». Соціальне управління як система.
90. Поняття і зміст соціального управління.
91. Поняття про управлінські технології, їх види та властивості.
92. Поняття та загальна характеристика адміністративного нагляду.
93. Поняття та ознаки державного управління.
94. Поняття та риси методів державного управління.
95. Поняття та сутність державного контролю.
96. Поняття та суть місцевого самоврядування.
97. Поняття та характеристика президентського контролю.
98. Поняття управління та управлінського впливу.
99. Поняття, ознаки та принципи державного управління.
100. Порядок формування місцевих рад.
101. Порядок формування районної й обласної рад.
102. Посадові особи місцевого самоврядування.
103. Правовий статус Президента України.
104. Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування.
105. Принципи державного контролю.
106. Принципи державного управління.
107. Радянська система державного управління.
108. Реформування організаційних структур державного управління за Концепцією адміністративної реформи в Україні.
109. Розкрийте поняття бюрократія та бюрократизм.
110. Роль, місце та основні форми представлення інформації в системі управління й управлінської діяльності.
111. Роль, місце та основні форми представлення інформації в системі управління й управлінської діяльності.
112. Система гарантій місцевого самоврядування.
113. Система місцевого самоврядування та її елементи.
114. Стадії державного контролю.
115. Становлення та розвиток адміністративної юстиції.
116. Статут територіальної громади.

117. Структура місцевих державних адміністрацій.
118. Суб'єкти адміністративного нагляду.
119. Сутність понять: завдання, компетенція та повноваження у сфері місцевого самоврядування.
120. Теорії місцевого самоврядування.
121. Територіальна громада.
122. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади.
123. Типи державного управління: а) американська система державного управління; б) японське державне управління; в) європейська модель державного управління; г) соціалістична модель державного управління; д) державне управління перехідних суспільств.
124. Україна під владою Литви та Польщі.
125. Українська гетьманська держава.
126. Українська республіка в часи Центральної Ради.
127. Унітарна та федеративна організація державного управління.
128. Управління і державний лад в Україні XIX – поч. XX ст.
129. Управлінські зв'язки в системі органів виконавчої влади.
130. Управлінські концепції бюрократії: а) Веберівська модель бюрократії; б) «Імперська» модель; в) «Реалістична» модель; г) Урядова бюрократія; д) Оріон Байт та концепція небюрократичної організації.
131. Феномен управління та управлінського впливу. Основні підходи до його вивчення.
132. Функції державного управління.
133. Централізація та децентралізація у структурній організації державного управління.
134. Цілі державного управління та їх класифікація.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Нормативно-правові акти

1. Акт проголошення незалежності України. Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991р. – К., 1991. – № 38.
2. Конституція України, прийнята на 5-ій сесії ВРУ 28 червня 1996 р. // Відомості ВРУ. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Конституція України (за редакцією від 2010 р.). – Х. : Веста : Вид-во «Ранок». – 2010.
4. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1990. – № 31.
5. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» // Відомості Верховної Ради України. Вид 2.12.2010 р. – 2011. – № 9.
6. Закон України «Про державну службу» // Вісн. держ. служби. – 1995. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Закон України від 21 травня 1997 р. «Про місцеве самоврядування в Україні» // Відомості Верховної Ради України. – 1997 – № 24. – Ст. 170.
8. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» // Вісник ДСУ. – 2001. – № 3. – С. 5-19.
9. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» // Відомості ВРУ. – 1999. – № 20. – Ст. 190.
10. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. // Голос України – № 65. – 09.04.2011.
11. Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації»
12. Закон України «Про інформацію» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
13. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1991 р. в редакції Закону від 18 березня 2004 р. з наступними змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 20-21. – Ст. 291.
14. Про всеукраїнські та місцеві референдуми : Закон України від 3 липня 1991 р. із наступними змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради. – № 33.

15. Про об'єднання громадян: Закон України від 16 червня 1992 р. із наступними змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34.

16. Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій : постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2005 р. № 179 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 179. – С. 17-18.

17. Указ Президента України від 05.05.2011 № 547 «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації».

18. Указ Президента України «Про положення про Адміністрацію Президента України» від 02.04.2010 р. (із змінами)

19. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2001 р. № 199 «Про затвердження Положення про формування кадрового резерву для державної служби».

20. Постанова Кабінету міністрів України від 25.05.2011 № 563 «Про затвердження «Типового положення про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади» // Офіційний вісник України. – 2011. – № 41.

21. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 № 583 «Питання виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» в Секретаріаті Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органах виконавчої влади».

22. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики» : розпорядження Кабінету Міністрів України № 85-р від 13.01.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85-2010-%F0&new=1>

Підручники, методичні та дидактичні матеріали

1. Авер'янов В. Закон про Кабінет Міністрів України: результати доктринального тлумачення / В. Авер'янов // Право України. – 2007. – № 6. – С. 3-8.

2. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні / В. Б. Авер'янов. – К.: Ін Юре, 1997. – 48 с.

3. Аверьянов В. Б. Функции и организационная структура органа государственного управления / В. Б. Аверьянов. – К. : 1984.

4. Адміністративна процедура та контроль за діяльністю адміністративних органів в Угорщині, Польщі, Болгарії, Естонії, Албанії. – К. : УАДУ при Президентіві України, 1999. – 235 с.

5. Андресюк Б. П. Місцеве самоврядування в сучасній Україні: проблеми і перспективи / Б. П. Андресюк / Ін-т нац. відносин і політології НАН України. – К. : Інформ.-вид. центр «Стилос», 1997. – 222 с.

6. Андрійко О. Ф. Контроль в демократическом государстве: проблемы и тенденции / О. Ф. Андрійко. – К. : Наук. думка, 1994. – 114 с.

7. Андрійко О. Ф. Державний контроль у сфері виконавчої влади. України / О. Ф. Андрійко. – К., 1999. – 45 с.

8. Андріяш В. І. Місцеве самоврядування в політичній системі суспільства // Сучасна українська політика / В. І. Андріяш, О. Н. Євтушенко. – Київ ; Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – Вип. 11. – С. 148-157.

9. Андрушків Б. М. Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми : [підручник] / Б. М. Андрушків, О. Е. Кузьмін. – Тернопіль : Лілея, 1997. – 563 с.

10. Ансофф Й. Стратегическое управление ; перевод с английского / Й. Ансофф. – М. : 1989. – 230 с.

11. Аппарат государственного управления: интересы и деятельность / отв. ред. Сиренко В. Ф. – К. : Наукова думка, 1993.

12. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 2-е изд. доп. – М. : Омега – Л., 2004. – 584 с.

13. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : [монографія] / В. Д. Бакуменко; редкол. : В. М. Князев, П. І. Надолішній, М. І. Мельник та ін. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.

14. Батанов О. В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні / О. В. Батанов. – К., 2001.

15. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні : [монографія] ; за ред. В. Ф. Погорілка / О. В. Батанов. – К. : «Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 512 с.

16. Біленчук П. Д. Місцеве самоврядування в Україні / П. Д. Біленчук, В. В. Кравченко, М. В. Підмогильний. – К. : Атіка. 2000. – 450 с.

17. Блэк. Введение в паблик рилейшнз / Блэк. – Ростов н/Д : Изд-во «Феникс», 1998. – 320 с.

18. Бодди Д. Основы менеджмента : пер. с англ. / под. ред. Ю. Н. Каптуревского / Д. Бодди, Р. Пэйтон. – СПб : Питер, 1999.

19. Борденюк В. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні// Вісник УАДУ. – 1996. – № 3. – С. 56-72.

20. Борденюк В. Місцеве самоврядування як форма децентралізації державної влади: конституційно-правові аспекти / В. Борденюк // Вісник НАДУ – 2004. – № 3. – С. 420-431.

21. Ведель Ж. Административное право Франции / Ж. Ведель. – М : Прогресс. 1973. – 512 с.
22. Воронов І. О. Демократичний транзит: політико-владні трансформації / І. О. Воронов. – К. : Генеза, 2006. – 232 с.
23. Гаєвський Б. А. Культура державного управління: Організаційний аспект : [монографія] / Б. А. Гаєвський, В. А. Ребало. – К.: Вид-во УАДУ, 1998. – 144 с.
24. Георгіца А. З. Конституційно-правові інститути зарубіжних країн / А. З. Георгіца. – Чернівці : Рута, 1994. – 138 с.
25. Грицяк І. А. Управління в Європейському Союзі : теоретичні засади : [монографія] / І. А. Грицяк. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 238 с.
26. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне ; пер. з франц. В. Шовкуна. – К. : Вид-во Основи, 1993. – 165 с.
27. Державна виконавча влада в Україні: формування та функціонування : [наук. пр.] ; кол. авт.; наук. кер. Н. Р. Нижник. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 216 с.
28. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : [монографія] ; за ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 820 с.
29. Державне управління : основи теорії історія і практика : [навчальний посібник] ; за заг. ред. П. І. Надолішнього, В. Д. Бакуменка. – Одеса : ОРІДУ НАДУ Магістр, 2009. – 394 с.
30. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади : [навч. посібник] ; за ред. д.ю.н., проф. Нижник Н. Р., Олуйка В. М. – Львів, 2002. – 352 с.
31. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація : [монографія] ; кол. авт. ; відпов. ред. проф. Н. Р. Нижник. – К. : УАДУ при Президентові України, 1997. – 448 с.
32. Державне управління і менеджмент : [навч. посібник у таблицях і схемах] / Г. С. Одінцова, Г. І. Мостовий, О. Ю.Амосов та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одінцової. – Х. : ХарPI УАДУ, 2002. – 492 с.
33. Державне управління і місцеве самоврядування в Україні : [хрестоматія, рекомендована МОН України як навчальний посібник для студентів ВНЗ]; – Т. 1. Серія «Україна: історія і сучасність». – Випуск 2. – Миколаїв, 2007. – 248 с.
34. Державне управління : [навч. посіб.] / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна та ін.; за ред. А.Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

35. Державне управління : слов.-довід. / уклад. : В. Д. Бакуменко (кер. творч. кол.), Д. О. Безносенко, І. М. Варзар, В. М. Князєв. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.

36. Державне управління: теорія і практика ; за ред. Авер'янова В. Б. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 225 с.

37. Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми : [монографія] ; кол. авт. ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. М. Князєва. – К. : Вид-во НАДУ; Міленіум, 2003. – 320 с.

38. Дегтяр А. О. Державно-управлінські рішення: інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення : [монографія]. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2004. – 224 с.

39. Дзвінчук Д. І. Менеджмент організацій : [конспект лекцій] / Д. І. Дзвінчук, В. І. Малімон, В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 272 с.

40. Довідник «Основні засади діяльності прес-служб органів державної влади та місцевого самоврядування: світовий та український досвід». – Донецьк: ДонДУУ, 2011. – 96 с.

41. Доступ до інформації та електронне урядування / Автори-упорядники М. С. Демкова, М. В. Фігель. – К. : Факт, 2004. – 336с.

42. Електронне урядування в Україні: аналіз та рекомендації. Результати дослідження / [Баранов О. А., Жилиєв І. Б., Демкова М. С., Малукова І. Г.]; за ред. І. Г.Малукової. – К. : ООО «Поліграф-Плюс», 2007. – 254 с.

43. Електронний уряд : [наук.-практ. довід.] / уклад. : С. А. Чукут, І. В. Клименко, К. О. Линьов ; за заг. ред. С. А. Чукут. – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 76 с.

44. Європейські принципи державного управління / пер. з англ. О. Ю. Куленкової. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 52 с.

45. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства : [монографія] / О. Н. Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 516 с.

46. Євтушенко О. Н. Концепції державної влади і місцевого самоврядування та їх вплив на розвиток суспільно-політичних відносин в українських землях у другій половині XIX століття // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К., 2008. – Вип. 12. – С. 178-186.

47. Євтушенко О. Н. Громада в українській політичній думці XIX – першої половини XX ст. [Текст] : [навч. посіб.] / О. Н. Євтушенко, М. С. Іванов, Т. В. Лушагіна ; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, Ін-т держ. упр., каф. держ. служби. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра

Могили, 2010. – 154 с. ; фото. – Бібліогр. у кінці розд. – 100 экз. – ISBN 978-966-336-161-1.

48. Євтушенко О. Н. Демократизація державної влади і місцевого самоврядування на принципі субсидіарності: досвід Німеччини / О. Н. Євтушенко // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Т. 93. – Вип. 80. Політичні науки. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – С. 76-81.

49. Євтушенко О. Н. Державницька й громадівська концепції місцевого самоврядування в російській політичній думці другої половини XIX століття / О. Н. Євтушенко // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Вип. 170. Т. 182. Політологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – С. 106-110.

50. Євтушенко О. Н. О. Д. Градовський та його концепція місцевого самоврядування / О. Н. Євтушенко, Л. Е. Євтушенко // Наукові праці: науково-методичний журнал. – Вип. 163. Т. 175. Політологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – С. 26-31.

51. Євтушенко О.Н. Громада в політичних поглядах українських народників другої половини XIX ст. Гілея (науковий вісник) : [збірник наукових праць] / гол. ред. В. М. Вашкевич / О. Н. Євтушенко, Т. В. Лушагіна. – К., 2012. – Вип. 60. – С. 605-609.

52. Євтушенко О. Н. Радянська модель організації місцевої влади в Україні / О. Н. Євтушенко // Наукові праці: науково-методичний журнал. Державне управління. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – Вип. 147. Т. 159. – С. 37-42.

53. Євтушенко О. Н. Влада у категоріальному апараті сучасної політичної науки / О. Н. Євтушенко // Гілея (науковий вісник) : [збірник наукових праць]. – К., 2010. – Вип. 40. – С. 323-329.

54. Євтушенко О. Н. Головні напрямки реформування державної влади і місцевого самоврядування у вітчизняній системі публічної влади / О. Н. Євтушенко // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Вип. 145. Т. 157. Державне управління. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – С. 20-25.

55. Євтушенко О. Н. Громадянське суспільство та інститути публічної влади в політичній системі України / О. Н. Євтушенко // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Вип. 143. Т. 155. Політологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – С. 56-61.

56. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в Україні: можливі моделі взаємовідносин / О. Н. Євтушенко // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Вип. 137. Т. 149. Політологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – С. 83-87.

57. Євтушенко О. Н. Місцеве самоврядування в західних країнах: від зародження до становлення / О. Н. Євтушенко // Наукові праці: науково-методичний журнал. – Вип. 160. Т. 172. Державне управління. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – С. 28-33.

58. Євтушенко О. Н. Місцеве самоврядування у поглядах Л. Штейна / О. Н. Євтушенко, І. В. Моспаненко // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Т. 131. – Вип. 118. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – Серія «Політологія». – С. 50–53.

59. Євтушенко О. Н. Погляди Б. Н. Чичеріна на взаємовідносини державної влади і місцевого самоврядування в умовах самодержавства / О. Н. Євтушенко. Чорноморський літопис. – Випуск 4, 2011. – С. 112-117.

60. Євтушенко О. Н. Принципи взаємовідносин державної влади і місцевого самоврядування в контексті Європейської хартії місцевого самоврядування / О. Н. Євтушенко // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – Київ – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. 2010. – Вип. 19. – С. 131-141.

61. Євтушенко О. Н. Публічна влада в політичній системі України в умовах розбудови громадянського суспільства / О. Н. Євтушенко// «Ольвійський форум – 2011: стратегії України в геополітичному просторі» : тези. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – Том 6. – С. 52-55.

62. Журавський В. С. Український парламентаризм на сучасному етапі : теоретико-правовий аспект : [монографія] / В. С. Журавський. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 248 с.

63. Игнатов В. Г. Зарубежный опыт местного самоуправления и российская практика : [учебное пособие] / В. Г. Игнатов, В. И. Бутов. – Москва – Ростов, 1999. – 224 с.

64. Інформаційна відкритість органів державної влади України / за загальною редакцією М. Лациби. – К. : Український незалежний центр політичних досліджень, 2005. – 156 с.

65. Кальниш Ю. Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади : [монографія]. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 272 с.

66. Кампо В. М. Місцеве самоврядування в Україні / В. М. Кампо. – К. : Ін Юре, 1997.

67. Кнорринг В. И. Искусство управления : [учебник] / В. И. Кнорринг. – М. : Издательство БЕК, 1997.

68. Ковалевски С. Научные основы административного управления ; пер. с польск. / С. Ковалевски. – М., 1997.

69. Колпаков В. К. Теория и практика принятия управленческих решений : [учебное пособие] / В. К. Колпаков. – К. : МАУП, 2000. – 256 с.

70. Конституції нових держав Європи та Азії / упоряд. С. Головатий. – К. : УПФ, Право, 1996. – 544 с.

71. Корнійчук О. Зв'язки з громадськістю як інструмент державної політики в Україні [Текст] / О. Корнійчук // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2006. – Вип. 10. – С. 114-121.

72. Королько В. Г. Паблік рилешнз. Наукові основи, методика, практика : [підручник] / В. Г. Королько ; 2-е вид. Доп. – К. : Видавничий дім «Скарби», 2001. – 400 с.

73. Кравченко В. В. Конституційне право України : [навч. посіб.] / В. В. Кравченко. – К. : Атіка, 2000.

74. Крутій О. М. Діалогова взаємодія органів державної влади та громадськості : [монографія] / О. М. Крутій. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008. – 236 с.

75. Куйбіда В. С. Інформатизація муніципального управління / В. С. Куйбіда. – Л. : Літопис, 2002. – 222 с.

76. Куйбіда В. С. Організаційно-функціональні принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування / В. С. Куйбіда. – К. : МАУП, 2003. – 571 с.

77. Лазор О. Я. Місцеве управління: поняття, терміни, визначення : [словник-довідник] / О. Я. Лазор, О. Д. Лазор. – Л. : ЛРІДУ УАДУ, 2003. – 366 с.

78. Малімон В. І. Комунікаційна політика в діяльності державного службовця : [навч. посібник] / В. І. Малімон. – Друге видання. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 328 с.

79. Малиновський В. Я. Державне управління : [навчальний посібник] / В. Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – 578 с.

80. Мартиненко В. М. Державне управління: шлях до нової парадигми (теорія та методологія) : [монографія] / В. М. Мартиненко. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2003. – 220 с.

81. Мельник А. Ф. Муніципальний менеджмент : [навч. посіб.] / за ред. А. Ф. Мельник / А. Ф. Мельник, Г. Л. Монастирський, О. П. Дудкіна. – К : Знання, 2006. – 420 с.

82. Мендісабаль Л. Зв'язки з громадськістю (ПР) як фактор культурної політики української держави / Л. Мендісабаль // Збірник наукових праць Української Академії державного управління при

Президентів України / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – Вип. 2. В 4-х ч. – Ч. 4. – С. 400-403.

83. Менеджмент организации : [учебное пособие] / Румянцева З. П., Соломатин Н. А., Акбердин Р. З. и др. – М. : Инфра-М, 1996.

84. Мескон М. Х. Основы менеджмента: пер. с англ. / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Дело, 1992.

85. Местное самоуправление в Германии (на примере положения об общинах земли Баден-Вюртемберг) ; перевод с немецкого. – М. : «ДЕ-ЮРЕ», 1996. – 200 с.

86. Местное самоуправление в зарубежных странах : информ. обзор. – М. : Юрид. лит., 1994.

87. Мильнер Б. З. Системный подход к организации управления / Б. З. Мильнер, Л. И. Евенко, В. С. Рапопорт. – М., 1983.

88. Місцеве самоврядування в Україні : історія, сучасність, перспективи розвитку. – К. : Арарат – Центр, 2000. – 206 с.

89. Місцеве самоврядування : [монографія] : Кн. 1 : Організація роботи сільського, селищного, міського голови / А. О. Чемерис, П. І. Шевчук, П. Ф. Гураль, А. Й. Серант та ін ; за заг. ред. А. О. Чемериса. – 3-е вид., доп. – Львів : Ліга прес, 2003. – 390 с.

90. Місцеве самоврядування: світовий та український досвід / за ред. А. Ткачука. – К. : Заповіт, 1997. – 187 с.

91. Моисеев В. А. Паблик рилейшинз : теория и практика / В. А. Моисеев. – К. : АИРА-Р, 1999. – 376 с.

92. Монтескье – Ш. О духе законов. Избранные произведения / Ш. Монтескье. – М. : Госполитиздат, 1955. – 798 с.

93. Муніципальне право зарубіжних країн : [навч. посіб.] : у 3 ч. / [за заг. ред. проф. П. Ф. Мартиненка]. – К. : Знання України, 2005-2006. – (Інновац. освіт. технології у муніцип. праві). Ч. 3 / авт. й упоряд. : В. Ю. Барвіцький, О. В. Батанов. – 2006. – 284 с.

94. Муніципальне право України : [підручник] ; кол. авт. ; за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.

95. Нижник Н. Р. Системний підхід в організації державного управління : [навч. посібн.] / Нижник Н. Р. Машков О. А. ; за заг. ред. Н. Р. Нижник. – К. : Вид-во УАДУ, 1998.

96. Організація державної служби: теорія та практика : [навчальний посібник, рекомендований Міністерством освіти і науки України для студентів] / [за загальною редакцією М. О. Багмета, М. С. Іванова, В. С. Фуртатова]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – 2007. – 244 с.

97. Основы конституционного права в Украине / за ред. акад. АпрН України Копейчикова В. В. – К. : Юрінком, 1997.

98. Павко А. Місцеве самоврядування в структурі політичних систем: вітчизняний і зарубіжний досвід / А. Павко / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/1006/>

99. Падафет Ю. Г. Складові елементи процесу формування іміджу державної установи / Ю. Г. Падафет // Актуальні проблеми державного управління. Збірник наукових праць. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2003. – № 3 (18). – С. 3-105.

100. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування. – Мюнхен, 1963. – 160 с.

101. Плющ Р. М. Формування структури місцевого самоврядування: організаційно-управлінський аспект : [монографія]. – Херсон : Вид-во ВАТ «Херсонська міська друкарня», 2006. – 396 с.

102. Почепцов Г. Г. Паблік рилейшнз : [навчальний посібник]. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 506 с.

103. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування. – К., 2002.

104. Прієшкіна О. Місцеве самоврядування в Україні: правове регулювання безпосередньої демократії : [навч. посібник]. – К. : Кондр. – 2008. – 334 с.

105. Райт Г. Державне управління. – К.: Основи, 1994. – 191 с.

106. Ресурси місцевого і регіонального розвитку: національний та міжнародний аспекти : матеріали VIII Всеукраїнських муніципальних слухань, Судак, АРК, 29.07 – 2.08.2002 р. / наук. ред. М. Пухтинський. – К. : Атіка-Н, 2003. – 528 с.

107. Сурмін Ю. Енциклопедія державного управління України як національний стандарт знання галузі державного управління // Вісник НАДУ. – 2007. – № 3. – С. 5-13.

108. Теоретико-методологічні основи державного управління : [навчальний посібник] / [О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, Г. В. Коваль, С. П. Тимофєєв, В. С. Фуртатов]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268 с.

109. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні / В. Тертичка. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. – 750 с.

110. Тимкович Б. Інформаційні системи і створення нормативного й правового поля для їх застосування у державному управлінні та місцевому самоврядуванні / Б. Тимкович // Вісник УАДУ. – 1998. – № 4. – С. 207-212.

111. Токовенко В. Політичне керівництво і державне управління: проблеми взаємовідносин та оптимізація взаємодії / В. Токовенко. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – 253 с.

112. Тоффлер Э. Метаморфозы власти : пер.с англ. / Э. Тоффлер. – М. : ООО «Изд-во АСТ», 2004. – 669 с.

113. Цветков В. В. Суспільна трансформація і державне управління в Україні: політико-правові детермінанти : [монографія] / В. В. Цветков, І. О. Кресіна, А. А. Коваленко. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 496 с.

114. Цветков В. В. Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект) / В. В. Цветков. – Х. : Вид-во «Право», 1996. – 164 с.

115. Цветков В. В. Демократія – Управління – Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства: [монографія] / В. В. Цветков, В. П. Горбатенко. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 348 с.

116. Черкасов А. И. Сравнительное местное управление: теория и практика / А. И. Черкасов.– М. : Издательская группа «ФОРУМ – ИНФРА-М», 1998. – 160 с.

117. Чумиков А. Н. Связи с общественностью / А. Н. Чумиков. – М. : Дело, 2001. – 296 с.

Суспільно-політичні журнали

Відомості Верховної Ради України, Вісник Академії наук України, Вісник Академії правових наук України (Харків), Вісник державної служби України, Віче, Державність, Наука і суспільство, Політика і час, Політична думка, Право України, Вісник Національної Академії державного управління при Президентові України, Держава та регіони. Серія: Державне управління.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.sta.gov.ua> – Державна податкова адміністрація України.
2. <http://www.guds.gov.ua> – Головне управління державної служби України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України.
4. <http://www.meta-ukraine.com> – Мета – українська пошукова система.
5. <http://management.com.ua>.
6. <http://www.lib.ru/poisk.dir> – Lib.Ru – пошукові системи в Інтернеті.
7. <http://www.google.com> – Пошукова система Google.

КОРОТКИЙ СЛОВНИК БАЗОВИХ ТЕРМІНІВ

Авторитаризм – державний устрій, характерними ознаками якого є режим особистої влади, відсутність демократичних інститутів, диктаторські методи правління.

Авторитет влади – одна з форм легітимного здійснення влади. Це якість, яку може мати або не мати суб'єкт влади.

Адміністративна відповідальність – вид юридичної відповідальності, що полягає в покладенні на фізичних осіб, які вчинили адміністративне (у сфері управлінських відносин) правопорушення, санкцій особистого, майнового чи морального характеру.

Активність політична – одна з форм суспільної активності, діяльність соціальних суб'єктів, яка має на меті впливати на прийняття політичних рішень, здійснення своїх інтересів. Політична активність властива як індивідам, так і масам, буває усвідомленою і стихійною.

Бюрократія (bureaucrasy) (з фр. bureau – канцелярія, зелене сукно, яким покривають стіл посадових осіб державних канцелярій, і гр. cratos – влада, панування, буквально – панування апарату управління) – система управління, в якій влада належить адміністрації чиновників.

Вибори місцеві – процедура безпосереднього обрання або висунення певних осіб шляхом відкритого чи закритого (таємного) голосування для виконання громадських функцій, один із способів інституювання державної влади, найпоширеніший механізм створення органів та інституцій влади. Відповідно до предмета обрання вибори можуть бути місцеві (муніципальні).

Виборча система – сукупність правил і законів, що забезпечують певний тип організації влади, участь суспільства у формуванні державних представницьких, законодавчих, судових і виконавчих органів, вираження волі тієї частини населення, яка за законодавством вважається достатньою для визначення результатів виборів легітимними.

Влада – право і можливість розпоряджатися, визначувати сукупністю повноважень, що забезпечують за допомогою правових норм, силових

структур, мотиваційних чинників організацію узгоджених дій людей і організацій.

Внутрішні функції держави – державні функції, що здійснюються у межах держави і виявляють її внутрішню політику.

Гаранти прав і обов'язків – засоби й умови, які реально забезпечують повне і неухильне здійснення суб'єктивних прав і юридичних обов'язків суб'єктів.

Горизонтальна система місцевого самоврядування – система, за якою держава у особі її представників чи територіальних підрозділів центральних відомств займається місцевими справами наряду з органами самоуправління, а нерідко прямо контролює їх.

Громадянин – особа, котра перебуває в сталих юридичних зв'язках із конкретною державою, що затверджується відповідним громадянством.

Громадянство – необмежений у просторі та часі правовий зв'язок особи з конкретною державою, що зумовлює поширення на особу всіх конституційних прав і обов'язків.

Демократизація – втілення демократичних принципів у організації суспільства.

Демократизація державного апарату – залучення громадян до реалізації своїх прав щодо управління державними справами та здійснення публічно-правового контролю за виконанням завдань, функцій і повноважень органів державної влади з метою забезпечення законності, політичної, соціальної та економічної ефективності їх діяльності, запобігання бюрократизму, протекціоналізму і корупції.

Демократія – форма політичної організації суспільства, яка визначає джерелом влади народ, його право вирішувати державні справи, водночас захищаючи громадянські права і свободи.

Демократичний державний режим – державний режим, за яким реально забезпечується реалізація широкого кола прав і свобод громадян, котрі мають реальні можливості впливати на формування та діяльність державних органів.

Держава – особлива політико-територіальна організація, яка володіє суверенітетом, спеціальним апаратом управління та примусу і здатна надавати своїм велінням загальнообов’язкової сили для всього населення країни.

Державний апарат – система органів держави, які виконують управлінські функції.

Державний режим – сукупність форм і методів здійснення державної влади.

Державний орган – особа або група осіб, організованих у встановленому законом порядку, які виступають від імені держави, у зв’язку з чим наділені державно-владними повноваженнями.

Державна влада – політико-правове явище, сутність якого полягає в тому, що виражаючи хоча б формально волю всіх громадян держави, вона (влада) здійснює спрямовуючий, організуючий, регулюючий вплив на суспільство.

Державне управління – цілеспрямований організаційний та регулюючий вплив держави на стан і розвиток суспільних процесів, свідомість, поведінку та діяльність особи і громадянина з метою досягнення цілей та реалізації функцій держави, відображених у Конституції та законодавчих актах, шляхом запровадження державної політики, виробленої політичною системою та законодавчо закріпленої, через діяльність органів державної влади, наділених необхідною компетенцією.

Державний апарат – публічно-правова інституційна система органів державної влади, їх підрозділів і посад, віднесених до державної служби.

Державний контроль – контроль державних органів за дотриманням законів, нормативних актів, за господарською діяльністю підприємств, установ та організацій згідно з чинним законодавством.

Державні комітети (державні служби) (public committees (public departments)) – центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Прем’єр-міністр або один із віце-прем’єр-міністрів.

Діяльність політична – невід’ємна складова загальної людської діяльності, специфічна сутність, якої полягає в сукупності дій окремих індивідів і великих соціальних груп, спрямованих на реалізацію їхніх політичних інтересів, насамперед завоювання, утримання і використання влади.

Діяльність управлінська – сукупність дій суб’єкта управління (керівника, апарату управління), направлена на зміну об’єкта управління в заданому напрямі. Включає: постановку мети, збір і аналіз інформації, оцінку проблемної ситуації, організацію системи управління, підготовку і ухвалення управлінських рішень, оцінку ефективності управління, здійснення функцій соціального контролю.

Дуалістична система місцевого самоврядування – система, за якою функції розділені «по вертикалі», тобто держава і органи місцевого самоврядування мають свої виключні сфери компетенцій, і держава прямо не втручається у рішення місцевих справ.

Екстранет – дві або більше інтранет – мереж, об’єднаних з метою спільного використання ресурсів території, сукупність інформаційних мереж муніципальних органів управління різного рівня, що існують на основі загальної мережі, яка контролюється провайдерами Інтернету з допомогою протоколу TCP/IP і web-технологій.

Електорат – сукупність громадян, яким надано право брати участь у виборах перного органу, політичної партії чи конкретної особи.

Електронний уряд – це концепція здійснення державного і муніципального управління, яка ґрунтується на можливостях інформаційно-телекомунікаційних технологій і цінностях відкритого громадянського суспільства та характеризується спрямованістю на потреби громадян, економічною ефективністю, відкритістю для громадського контролю та ініціативи.

Ефективність управління (administration effectiveness) (від лат. effectivus – досягаючий певного ефекту, необхідного результату) – це результат, зіставлений із витратами на його досягнення або з цілями.

Європейська Хартія місцевого самоврядування – одне з головних джерел муніципального права європейських держав, що встановлює шляхи розвитку місцевого самоврядування в сучасній Європі. Це

забезпечення захисту прав органів місцевого самоврядування, які є однією з головних підвалин будь-якого демократичного режиму.

Задача управління – предмет рішення, що припускає необхідність дій стосовно перекладу об'єкта управління в інший стан.

Закон – акт законодавчого органу влади (парламенту), що має вищу юридичну силу щодо інших нормативно-правових актів.

Закони науки управління – загальні, істотні і необхідні зв'язки явищ, що вивчаються наукою управління. Закони науки управління виражають найважливіші внутрішні риси, особливості процесу управління. Наприклад, закон необхідної різноманітності вимагає, щоб різноманітність управляючої системи була не менше різноманітності керованого об'єкта.

Законність – правовий режим точного і неухильного здійснення законів та інших нормативних актів у всіх сферах державного і суспільного життя.

Закономірності управління – об'єктивні, необхідні, стійкі та істотні відносини, зв'язки, що визначають розвиток і функціонування систем управління.

Зв'язки з громадськістю (public relations) – «паблік рилейшнз» (від англ. public relations – відносини з публікою, зв'язок з громадськістю) – одна з функцій управління, яка сприяє встановленню та підтриманню спілкування, взаєморозуміння та співробітництва між організацією і громадськістю.

Змішана система місцевого самоврядування – система, що в різних пропорціях поєднує елементи горизонтальної та дуалістичної систем, і у свою чергу, включає безліч підтипів.

Імідж політичний – образ, що цілеспрямовано формується й покликаний справити емоційно-психологічний вплив на певних осіб із метою популяризації, політичної реклами і т. ін. Населення формує своє уявлення про політика не на підставі безпосередніх контактів, як при звичайному знайомстві, а на основі його символічних уявлень у межах суспільних комунікацій.

Інтранет – це внутрішня локальна обчислювальна мережа (ЛОМ) установи (організації), яка створена і функціонує на основі інтранет-технологій.

Інформаційне забезпечення діяльності органів державної влади – збирання, отримання, опрацювання та аналіз інформації, потрібної для здійснення державно-управлінської діяльності.

Інформаційні технології в муніципальному менеджменті – це способи і методи отримання, збирання, пошуку, передачі, опрацювання, зберігання, накопичення, поширення і тиражування інформації, необхідної для здійснення муніципального менеджменту з метою забезпечення економічного і соціального розвитку муніципальних утворень.

Інформація – відомості, знання, повідомлення, які містять необхідні дані для ухвалення управлінських рішень і їх реалізації.

Кабінет Міністрів (Уряд), Cabinet of Ministers (Government) – вищий орган у системі виконавчої влади; колегіальний орган, який спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади.

Компетенція органу державної влади – це владні повноваження органу, той чи інший обсяг державної діяльності, покладений на певний орган, або коло передбачених правовим актом питань, яке може вирішувати цей орган, сукупність функцій та повноважень органу з усіх встановлених для нього предметів ведення.

Комунальна власність (municipal property) – це власність територіальної громади муніципального утворення. У зарубіжних країнах, в тому числі в Росії, її називають муніципальною власністю. Комунальна власність є правовою, соціально-економічною та політичною категорією.

Комунікація (communications, від лат. communicare – роблю загальним, зв'язую, спілкуюсь) – процес безпосереднього спілкування й обміну інформацією з використанням відповідних засобів.

Контроль – функція управління, встановлююча ступінь відповідності ухвалених рішень фактичному стану соціальної системи, виявляюча відхилення та їх причини.

Конституція – основний закон держави, де регламентуються найважливіші з погляду держави відносини у сфері державного устрою, організації і функціонування органів держави, правового статусу особи.

Контроль у державному управлінні (public administration control) – одна з найважливіших функцій державної влади та управління, яка дає змогу порівняти фактичний стан у тій чи іншій галузі з вимогами, поставленими перед нею; виявити недоліки та помилки в роботі й попередити їх, оцінити відповідність здійснення інших функцій управління завданням, що поставлені перед ним.

Конфедерація – союз суверенних держав, об'єднаних спільними керівними органами, створений для певних цілей, зокрема координації дій у сфері політики (переважно у зовнішньополітичних і військових справах).

Концепція – сукупність понять і зв'язків між ними, визначаюча основні напрями розвитку і властивості якого-небудь явища.

Корупція – злочинна діяльність щодо використання посадовими особами довірених їм прав і владних можливостей з метою власного збагачення. Типові вияви – підкуп чиновників, політичних діячів, хабарництво, протекціонізм.

Менеджмент (Оксфордський словник англійської мови) – це спосіб, манера спілкування з людьми; влада та мистецтво управління; уміння особливого роду й адміністративні навички; орган управління, адміністративна одиниця; інтеграційний процес, за допомогою якого професійно підготовлені спеціалісти формують організації і управляють ними шляхом постановки цілей і розробки способів їх досягнення.

Методи управлінської діяльності – це способи і прийоми аналізу та оцінки управлінських ситуацій, використання правових і організаційних форм, впливу на свідомість і поведінку людей у керованих суспільних процесах, відносинах і зв'язках.

Міністерство (ministry) (від лат. ministro, що означає керую, служу) – центральний орган виконавчої влади, який здійснює державне управління в певній галузі чи сфері життя.

Місцеве самоврядування (local self-administration) – право територіальної громади – жителів села чи добровільного об’єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцеві державні адміністрації (local public administrations) – ланка виконавчої влади в областях, районах, містах Києві та Севастополі, здійснюють її на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізують повноваження, делеговані їм відповідними радами.

Місцеві (територіальні) органи (підрозділи) міністерств та інших ЦОВВ – державні органи, які утворюються відповідними ЦОВВ для реалізації їх функцій та повноважень на місцевому територіальному рівні, тобто в областях або районах.

Моніторинг соціально-економічного стану муніципальних утворень – це діяльність, спрямована на забезпечення та організацію отримання об’єктивної та достовірної інформації про соціально-економічні процеси і явища, що відбуваються на муніципальному рівні.

Муніципальні утворення – це первинна адміністративно-територіальна одиниця держави, в рамках якої здійснюється місцеве самоврядування, що представляє територіальна громада, її виборні органи і яке забезпечено відповідними матеріально-фінансовими ресурсами.

Обласні і районні Ради – органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст відповідного регіону.

Орган державної влади (public institution) – орган, пов’язаний із формуванням і реалізацією державно-управлінських впливів; є одиничною структурою влади, формально створеною державою для здійснення закріплених за нею її цілей і функцій.

Організаційна структура державного органу (state board organization structure) (від лат. structure – будова, розташування, порядок) – сукупність структурних елементів (підрозділів посадових осіб тощо) та взаємовідносин між цими структурними елементами.

Організація органу управління – структурне упорядкування (сукупність структурних елементів і взаємовідносин між цими структурними елементами), цілеспрямоване управління як менеджмент; виконавча робота (як комбінація основних елементів), яка стосується конкретної ситуації (завдання, організація структури, організація процесів – структури + люди + техніка).

Організація управління – створення, утворення системи управління або внесення прогресивних змін у порядок її функціонування і розвитку.

Паблік рилейшинз – спеціалізована діяльність державних і громадських організацій, що забезпечує взаєморозуміння і доброзичливість у контактах із масами (публікою), соціальними групами. Реалізується поширенням інформації, що розкриває механізми здійснення влади, контактами, які імітують довіру у взаємовідносинах влади і мас.

Повноваження – це конкретні права, що характеризуються правом і обов'язком здійснювати певні посадові обов'язки та наявністю адміністративних функцій, які дають змогу здійснювати завдання органу державної влади.

Повноваження органу виконавчої влади (authorities of executive power institution) – закріплені за ним права і обов'язки.

Політична система – впорядкована сукупність державних, політичних, громадських організацій та інститутів, сфера політичного життя суспільства. П. С. конкретного суспільства визначається його класовою природою, соціальним ладом, формою правління, типом держави, характером політичного режиму, політико-ідеологічними та культурними відносинами у суспільстві, політико-правовим статусом держави, історичною та національною традиціями політичного устрою.

Політичний режим – сукупність засобів і методів здійснення політичної влади, яка відображує характер взаємовідносин громадян і держави.

Політичні відносини – відносини між суб'єктами політики в процесі здобуття та утримання політичної влади, реалізації інтересів у сфері політики.

Політичні інститути – сукупність суб'єктів, які беруть участь у політичному житті суспільства (органи державного правління, законодавчі, судові органи, політичні партії, рухи, фронти тощо).

Посадові обов'язки – встановлені для обов'язкового регулярного виконання функцій і повноважень відповідно до посади в органі державної влади чи місцевого самоврядування.

Представницькі органи місцевого самоврядування (local self-administration representative boards) – сільські, селищні й міські ради, які складаються з депутатів, обраних жителями сіл, селищ, міст.

Президент (president) (від лат. presidens – «той, що сидить спереду») у президентських республіках – глава держави і глава виконавчої влади, в республіках парламентського типу – глава держави, але не уряду, в республіках змішаного типу – глава держави, але з великими юридичними і реальними повноваженнями керівництва урядом.

Принципи державного управління – це закономірності, відносини, взаємозв'язки, керівні засади, на яких ґрунтуються його організація та здійснення і які можуть бути сформульовані в певні правила.

Професіоналізм державної служби – це перш за все здатність державного службовця, колективу державних службовців визначати з урахуванням умов і реальних можливостей найбільш ефективні шляхи та способи реалізації поставлених перед ними цілей та завдань у межах нормативно визначених повноважень.

Процедура прийняття управлінського рішення (managerial decision-making procedure) – складова загального процесу його підготовки, прийняття і реалізації, який передбачає певні етапи і стадії: вибір мети, збір і аналіз інформації про завдання, яке підлягає вирішенню; визначення, прогнозування ситуації і виявлення проблем; генерування варіантів можливих управлінських рішень; формування критеріїв і вибір ефективних варіантів управлінських рішень.

Республіка – форма державного правління, коли вищі державні органи обираються населенням або формуються загальнонаціональним представницьким органом влади.

Референдум – голосування населення всієї держави (загальнодержавний референдум) або певної частини (місцевий референдум) з метою розв’язання найважливіших питань суспільного життя.

Система – безліч взаємодіючих елементів, що знаходяться у відносинах зв’язку один з одним, становлять цілісне утворення. Організована система характеризується тим, що її цілісність завжди більше становлячих її елементів підсистем.

Система державного управління (public administration system) – система, що охоплює суб’єкти управління (управляючу систему) – взаємодію (управлінську діяльність / процес) – суспільну систему (об’єкти управління), тобто сфери і галузі суспільного життя.

Система керівництва (management system) – складова форма організації, яка включає три елементи: 1) функції керівництва (постановка цілей, планування, прийняття рішень, організація, реалізація, контроль); 2) стиль керівництва (директивний, коопераційний); 3) засоби керівництва (делегування, інструкції, прийоми менеджменту, система стимулів тощо).

Системний підхід – сукупність методів і засобів, що дозволяють досліджувати властивості і структуру об’єкта в цілому, уявивши його як систему, підготувати і обґрунтувати комплексні управлінські рішення з урахуванням всіх взаємозв’язків, окремі структурні частини, їх взаємовплив і виявлення дії системи в цілому на кожен елемент системи.

Ситуаційне управління (case management) – прийняття управлінським персоналом рішень у ситуації, яка реально склалась або складається.

Ситуаційне муніципальне управління – сукупність способів, методів, прийомів управлінського впливу для забезпечення ефективного та результативного функціонування муніципального утворення, що досягається шляхом використання оточення, ситуації, яка склалась, на основі використання спеціального інструментарію муніципального, менеджменту з урахуванням особливостей, умов, чинників зовнішнього та внутрішнього середовища і специфіки розвитку певного муніципального утворення.

Стадії управлінської діяльності (managerial decision-making procedure) – послідовні етапи її здійснення зі своїм особливим набором форм і методів.

Стратегічне планування (strategic planning) – систематичний спосіб управління змінами, творчий процес визначення і здійснення найбільш важливих дій з огляду на сильні та слабкі сторони, загрози і можливості.

Стратегічне планування, на відміну від традиційного, – це планування, яке орієнтується на активні дії, будучи довготерміновим, стосується сукупності проблем і активізує увагу на оптимальному задоволенні потреб місцевого співтовариства, сприяючи досягненню громадської злагоди.

Стратегічне управління (strategic management) – діяльність з управління, пов'язана з постановкою цілей і завдань організації та з підтриманням ряду взаємовідносин між нею і оточенням, що надає можливість їй досягти своїх цілей, відповідає її внутрішнім можливостям та дає змогу залишатися сприйнятливою до зовнішніх запитів.

Суверенітет – незалежність держави, що полягає у її праві на власний розсуд вирішувати свої внутрішні і зовнішні справи, без втручання будь-якої іншої держави.

Територіальна громада (local society) – спільнота мешканців, жителів населених пунктів (сіл, селищ і міст), об'єднана загальними інтересами власного життєзабезпечення, самостійного, в межах законів, вирішення питань місцевого значення як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

Унітарна держава – єдина неподільна держава, яка не має у своєму складі інших державних утворень (наприклад, автономій), в якій функціонують єдині система права та конституція.

Управління – процес посиленої дії суб'єкта управління на об'єкт для забезпечення його ефективного функціонування і розвитку.

Управлінська діяльність – сукупність вироблених історичним досвідом, науковим пізнанням і талантом людей навиків, умінь, способів, засобів доцільних вчинків і дій людини у сфері управління.

Управлінська технологія – це прояв соціальних технологій, що безпосередньо відображає управлінські процеси і забезпечує поєднання наукового знання, управлінських потреб та інтересів суспільства, цілей і функцій державного управління, можливостей і елементів управлінської діяльності.

Управлінський контроль (managerial controlling) – це процес спостереження і регулювання діяльності державних органів та організацій із метою полегшення виконання організаційних завдань.

Управлінська культура – частина загальної культури суспільства, зв'язана переважно з формуванням управлінських знань, думок, відчуттів, настроїв, управлінських концепцій, навиків управлінської і організаційної поведінки. Вона може розумітися як єдність управлінських знань, відчуттів, цінностей, управлінських і організаційних відносин на даному етапі розвитку суспільства, управлінської діяльності.

Федерація – держава, до складу якої входять декілька державних утворень (суб'єктів), які мають юридично визначену політичну самостійність.

Форма держави – комплексне поняття, яке характеризує її з погляду форми правління, форми державного устрою та державного режиму.

Форма державного правління – порядок організації вищих державних органів, їх структури, компетенції та взаємодії.

Форма державного устрою – територіальний поділ держави, взаємовідносини її складових частин між собою та державою загалом і відповідною організацією державних органів.

Форми управлінської діяльності – це зовнішні, постійно фіксовані прояви практичної активності органів державної влади чи органів місцевого самоврядування з формування і реалізації управлінських цілей і функцій та забезпечення їх власної життєдіяльності.

Функції держави – основні напрями діяльності, в яких виявляється сутність і соціальне призначення держави.

Функції державного управління – специфічні за предметом, змістом і засобом забезпечення цілісні управляючі впливи держави. Управлінські функції державних органів – юридично виражені управляючі впливи окремих державних органів, які вони мають право і зобов'язані здійснювати щодо певних об'єктів управління або компонентів певних структур.

Функціональна структура державного управління (public administration functional structure) – сукупність функцій державного управління й управлінських функцій державних органів у їх взаємодії.

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

О. Н. Євтушенко

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Науково-методичні рекомендації до семінарських занять
(за кредитно-модульною системою)
для студентів спеціальності 8.150101 – «Державна служба»,
напряму 1501 – «Державне управління»,
спеціалізація – «Адміністративний менеджмент»,
«Правове забезпечення державного управління»,
«Кадровий менеджмент»

Випуск – 197

Редактор *Н. Савич*

Комп'ютерна верстка, технічний редактор *О. Новосадовська*.
Друк *О. Полівцова*. Фальцювальню-палітурні роботи *Ю. Шаповалова*.

Підп. до друку 04.12.2012 р.

Формат 60х84^{1/16}. Папір офсет.

Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.

Умовн. друк. арк. 7,91. Обл.-вид. арк. 5,63.

Тираж 50 пр. Зам. № 4034.

Видавець і виготовлювач: ЧДУ ім. Петра Могили.

54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десанників, 10.

Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: vrector@chdu.edu.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009 р.